

Impatience has wings and passes the goal; intention packs her trunk and misses the coach; resolve starts on foot and wins.

—Anon,

OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903.

Former Editor: Manilal Gandhi—1918-1956.

No. 16—Vol. LVII.

Friday, 24th April, 1959

REGISTERED AT THE G.P.O. AS A NEWSPAPER.
Price: FOUR PENCE

Pan-African Congress Wants Union Ruled By Africans

BY establishing the Pan-African Congress, the delegates to the Africanist conference which met at Orlando during the Easter week-end brought into being a force in the South African situation with a new potential to challenge apartheid more decisively.

The conference opened on Saturday afternoon with Mr. Z. L. Mothopeng, of Orlando in the chair. In his remarks Mr. Mothopeng made it clear that the Africanists have come into being to oppose race oppression and establish an Africanist society in which the Africans would rule. There would be no group privileges or rights. All would come under one law regardless of race. He urged the non-Africans in the land to accustom themselves to the idea of being ruled by the real majority.

The delegates came from many parts of the country, including a contingent from as far afield as Cape Town. The large number of spectators and supporters combined with the delegates to fill the Donaldson Community Centre.

The main item on the programme for the afternoon was Mr. Sobukwe's speech which is published in full elsewhere in this issue.

The conference opened with a national service the following day conducted by the Reverend Mr. Ngqoloma. With him on the

platform were Revds. N. B. Tantsi of Pretoria and W. Dimba of Johannesburg.

Discussion of Mr. Sobukwe's speech followed. Questions were asked as to why the Africanist remained a national liberation move-

ment instead of becoming a political party, to be distinct from the ANC. Mr. Sobukwe explained that the most important thing needed at the moment is to unite the African people regardless of their political beliefs. For his part, he favoured a socialist economy.

A.N.C.

A delegate from Molapo asked why the Africanists had broken away from the ANC. The chairman, Mr.

Mothopeng replied and said that since the break the policy of the Africanists was not to discuss Congress affairs; but to concentrate on the task of winning freedom for the African.

The other highlights of this session were messages of congratulation from Dr. Kwame Nkrumah, Prime Minister of Ghana and Mr. Sekou Toure, Premier of Guinea.

(Continued on page 158)

Northern Rhodesians Determined To Break Federation

NDOLA, Sunday

MR. B. R. Banda, 25-year-old General Secretary of the recently formed African National Freedom Movement, said here today that if the British Government did not give Africans in Northern Rhodesia immediate self-Government or a date for self-Government "we are going to declare a Government in existence by ourselves without seeking the British Government's opinion."

Mr. Banda, who was speaking to a crowd of 700 at the Chifubu location here, said his Movement was pledged to achieve self-Government in Northern Rhodesia by non-violent means.

It also demanded nationalisation of mines, the profits from which would then be used to combat African backwardness and illiteracy, and the transfer to Africans of certain Ministerial posts in the territory.

He added that if the British Government intended the 1960 talks reviewing the Federal settlement to be held solely with the Government, his Movement would break up the Federation constitutionally.

"If it is not properly handled we will have to use other means, which will not be appreciated by the whole world," Mr. Banda said. He explained, however, that by that he did not mean violence.—Sapa.

TIBETAN CRISIS:

Nehru Only Expresses Hope

THE Prime Minister, Mr. Nehru said that while India stood by her acceptance of Chinese suzerainty over Tibet, she certainly hoped that Tibetan people would be able to maintain and be able to enjoy their autonomy.

"I hope that they would not be oppressed and suppressed by others," he added.

Mr. Nehru who was speaking at a public meeting at Madras on April 14, said that they had hoped that the problem of Tibet would be solved on the lines laid down in the various treaties, that was to say, the suzerainty of China over Tibet and full autonomy of the Tibetan people.

(Continued on page 158)

OPINION

FRIDAY, 24TH APRIL 1959

Justice Prevails

THE quashing of the indictment against the 61 persons against whom allegations of treason had been made is a long overdue act of justice. That it has come at last is something which should bring joy to every true democrat. But this, important as it is, is not the aspect from which the real significance of the collapse of the treason trial case might be seen.

The case was initially transformed by the government into a political demonstration against the opponents of apartheid. The defence accepted the challenge and handled the case as a political one. Its collapse is thus a political defeat for apartheid and a political victory for the anti-apartheid side.

In a democratic society the government would have to resign after such a slap in the face and procure a new mandate from the people. But then South Africa is no longer a democracy—not even for people with a White skin. It is a bushveld dictatorship in which the baasmen, as a famous French monarch would have said, are themselves the State.

Against this background, the quashing of the indictment has one very important lesson for the anti-apartheid side: it has shown that the Nationalist Party and government are capable of being soundly defeated wherever there is determined and united opposition to their design!

The people of Alexandra Township were the first to demonstrate the vulnerability of the Nationalists. Then, it was the case of a united community prepared to make supreme sacrifices in fighting race oppression on a given plane.

The treason trial was rightly seen by thousands of democrats both in this country and overseas as a barbarous attack on liberty. Men sunk their differences, rallied to the banner of the Treason Trial Defence Fund and sacrificed freely their time and money to enable the suspects to have the best possible form of defence.

The fruits of these sacrifices we see now in the fact that the men of apartheid have made fools of themselves in their own courts of law. The judges, who were especially appointed to try the case made it clear by their attitude that the men hauled before them had been brought out on charges which were so vague the arrests were almost indistinguishable from persecution.

Having seen that concerted and determined effort alone can break the back of apartheid, the democrats should waste little time in preparing to launch new offensives against apartheid on other fronts.

culturally an Indian animal. But in my political outlook, attitudes towards my fellows and in my loyalty to South Africa, I am as political animal, pure African. If I were to apply for membership to the Pan-Africanist Congress, would Mr. Ngcobo support my application. Would Mr. Leballo—Mr. Sobukwe?

A Political Animal— Asks Mr. Sobukwe

By PAT POOVALINGAM

"THE Africanists", Mr. Robert Sobukwe, newly-elected president of the Pan-Africanist Congress, is reported to have stated at its conference in Johannesburg, "take the view that there is only one race to which we all belong and that is the Human Race. In our vocabulary, the word race as applied to man, has no plural form." And underlining what he said, one of the declared aims of the Pan-Africanist Congress is "to work and strive for the establishment and maintenance of an Africanist democratic society recognising the primacy of the material and spiritual interest of the human personality."

These are words which persons having no anti-Africanist axes to grind are pleased to hear. Democrats will applaud Mr. Sobukwe for insisting that there is but one race, the Human Race. Just as they applauded the late Jan Masaryk, then vice-Premier of Czechoslovakia who, when completing an application for a visa to the United States, filled in beside the column marked 'race' the one word "human", (Mr. Masaryk later died in mysterious circumstances after the Communist coup in his homeland.) But in writing "human" he made no empty gesture; throughout his political career, he demonstrated by deed, often in the face of grave danger and probably serious temptation, he believed in the oneness of man.

Actions Must Answer

In what sense however do the Africanists use this term? Only they, by their actions, can answer.

Anyone interested in political developments in Africa must however recognise that the Africanist movement has a powerful potential. Since the independence of Ghana, and particularly since the Accra conference, the political slogan which has the most explosive power is that of a "United Africa in our lifetime." Pan Africanism is no longer the idealistic pipe-dream of a du Bois, removed from the African scene. Just as the words *swaraj* in India and *merdeka* in Indonesia impelled, buoyed and cheered the peoples there in their own fight for freedom, so too Pan Africa conjures up visions of freedom. But even more, of a unity among the peoples of Africa, transcending tribal or racial or regional or group loyalties, scrapping the artificial national boundaries imposed by the imperial powers in the process of carving up the continent.

The emergence of the "African personality" says Mr. Nkrumah, "Non-racial" democracy says Mr.

Julius Nyerere. Equal rights for all says Mr. Mboya.....regardless of colour or of racial origin says Chief Luthuli. Mr. Nkrumah practises non-racialism. Chief Luthuli proves, by his conduct, that he sees persons primarily as individuals and not as members of this or that race group.

Propaganda Attempt

But what of Mr. Sobukwe and his Pan Africanist Congress? They have certain initial difficulties to overcome, not least of which is the propaganda attempt made by certain ANC supporters to tar the Africanist movement with the racial brush.

The real test for the Africanists is still to come. Whether their leaders are capable of resisting the alluring but disastrous call of socialism in politics remains to be seen. So far, unfortunately, there has been no categorical statement that Africa belongs to those who live in it. The movement's attitude towards racial minorities has been kept shrouded in a heavy veil of mystery.

Ngcobo's Definition

Mr. A. B. Ngcobo, national treasurer of the new movement, recently stated that the Africanists rejected multi-racialism. He defined an African as being a person who considered Africa his home, loyal to Africa and contributed something to its welfare. In effect, Mr. Ngcobo argued that the definition of an African had no racial criterion, but purely that of attitudes. The inference to be drawn is that Africanists are non-racial in outlook. Whether they are sincere or not, whether they are honest or not will depend on just one thing—whether they would be prepared to accept persons of European or Asian origin as members, fellow humans aspiring and working for a non-racial democracy in South Africa. To be personal for a moment: In my religion, eating habits, home language, fondness for carnatic music, pleasure in seeing a woman in sari, I am

(Continued in first column)

Pan-Africanist Leader Says Freedom For Africans Means Freedom For All

Hopes Indians Will Soon Produce Representative Leadership

THE Pan-Africanist Congress came into being at Orlando during the Good Friday week-end. It issued quite a number of statements which shed light on Pan-Africanist policy. We propose to publish some of these because of their importance to all the peoples of South Africa. We start with the opening speech given by Mr. Robert M. Sobukwe, who was elected President of the Pan-Africanists:—

Mr. Chairman, Sons and daughters of Africa,

The Chairman has already informed you that we had hoped that this inaugural convention of the Africanists would be opened by Dr. Kamuzu Hastings Banda, failing which, by Mr. K. Kaunda of the Zambia ANC in Northern Rhodesia. Both have been unable to attend our convention for both are now, in the language of the colonialists, "detained" in some concentration camps, because they dared to demand the right of self-determination for the indigenous African people of Nyasaland and Northern Rhodesia. The honourable task of opening this conference has, therefore, fallen on me, an Africanist, and I wish to thank the Central Committee for the honour. I am particularly grateful for the opportunity this offers me to treat briefly of certain issues relevant to our struggle which though adequately treated in the documents that will be considered by this convention require to be presented to such a gathering.

I hope then, Mr. Speaker, in the course of my address, to answer broadly questions pertaining to our stand in contemporary international politics, our relation to the states of Africa, independent and dependent, our attitude to the Nationalist movements in Africa, our stand on the question of race in general and the so-called racial question in South Africa. Finally, I hope to outline briefly our ultimate objectives.

International Scene

We are living today, Sons and Daughters of the Soil, fighters in the cause of African freedom; we are living today in an era that is pregnant with untold possibilities, for both good and evil. In the course of the past two years we have seen man breaking asunder with dramatic suddenness the chains that have bound his mind, solving problems which for ages it has been regarded as sacrilege even to

attempt to solve. The tremendous, epoch-making scientific achievements in the exploration of space, with man-made satellites orbiting the earth, the new and interesting discoveries made in the Geophysical year, the production of rust-resistant strains of wheat in the field of agriculture, the amazing discoveries in the field of medicine, chemistry and physics, all these, mean that man is acquiring a better knowledge of his environment and is well on the way to establishing absolute control over the environment.

However, in spite of these rapid advances in the material and physical world, man appears to be unwilling or unable to solve the problem of social relations between man and man. Because of this failure on the part of man, we see the world split today into two large hostile blocs, the so-called Capitalist and Socialist blocs, represented by America and Russia respectively. These two blocs are engaged in terrible competition, use tough language and tactics, employ brinkmanship stunts which have the whole world heading for a nervous breakdown. They each are armed with terrible weapons of destruction and continue to spend millions of pounds in the production of more and more of these weapons. In spite of all the diplomatic talks of co-existence, these blocs each behave as though they do not believe that co-existence is possible.

Africa's Position

The question then arises, where does Africa fit into this picture and where, particularly, do we African nationalists, we Africanists in South Africa, fit in. There is no doubt that with the liquidation of Western Imperialism and Colonialism in Asia, the Capitalist market has shrunk considerably. As a result, Africa has become the happy hunting ground of adventurist capital. There is again a scramble for Africa and both the Soviet Union and the United

States are trying to win the loyalty of the African States. Africa is being wooed with more ardour than she has ever been. There is a lot of flirting going on, of course, some Africans flirting with the Soviet camp and others with the American camp. In some cases the courtship has reached a stage where the parties are going out together; and they probably hold hands in the dark, but nowhere has it yet reached a stage where the parties can kiss in public without blushing.

This wooing occurs at a time when the whole continent of Africa is in labour, suffering the pangs of a new birth, and everybody is looking anxiously and expectantly towards Africa to see as our people so aptly put it *ukuthi igozala nkonomi* (what creature will come forth). We are being wooed internationally at a time when in South Africa the naked forces of savage Herrenvolkism are running riot; when a determined effort is being made to annihilate the African people through systematic starvation; at a time when brutal attempts are being made to retard, dwarf and stunt the mental development of a whole people through organised "mis-education"; at a time when thousands of our people roam the streets in search of work and are being told by the foreign ruler to go back to a "home" which he has assigned them whether that means the break-up of his families or not; at a time when the distinctive badge of slavery and humiliation, the "dom-pas" is being extended from the African male dog to the African female bitch. It is at this time, when fascist tyranny has reached its zenith in South Africa, that Africa's loyalty is competed for. And the question is what is our answer.

Our answer, Mr. Speaker and Children of the Soil, has been given by the African leaders of the Continent. Dr. Kwame Nkrumah has repeatedly stated that in international affairs, Africa wishes to pursue a policy of positive neutrality, allying herself to neither of the existing blocs but, in the words of Dr. Nnamdi Azikiwe of Nigeria, remaining "neutral in nothing and independent in everything

that concerns the destiny of Africa." Mr. Tom Mboya of Kenya has expressed himself more forthrightly, declaring that it is not the intention of African states to change one master (Western Imperialism for another master (Soviet tutelage).

We endorse the views of the African leaders on this point. But we must point out that we are not blind to the fact that the countries which pursue a policy of planned State Economy have outstripped, in industrial development, those that follow the path of private enterprise. Today, China is industrially far ahead of India. Unfortunately, this rapid industrial development has been accompanied in all cases by a rigid totalitarianism notwithstanding Mao Tse Tung's "Hundred Flowers" announcements. And Africanists reject totalitarianism in any form and express political democracy as understood in the West. We also reject the economic exploitation of the many for the benefit of a few. We accept as policy the equitable distribution of wealth aiming, as far as I am concerned, to equality of income which to me is the only basis on which the slogan of "equal opportunities" can be founded.

Borrowing then, the best from the East and the best from the West, we nonetheless retain and maintain our distinctive personality and refuse to be the satraps or stooges of any other power.

Relation To States In Africa

Our relation to the States in Africa can be stated most briefly and precisely by quoting from George Padmore's book, "Pan Africanism or Communism". Discussing the future of Africa, Padmore observes that, "there is a growing feeling among politically conscious Africans throughout the continent that their destiny is one, that what happens in one part of Africa to Africans must affect Africans living in other parts."

We honour Ghana as the first independent State in modern Africa which, under the courageous nationalist leadership of Dr. Nkrumah and the C.P.P.

has actively interested itself in the liberation of the whole continent from White domination and has held out the vision of a democratic United States of Africa. We regard it as the sacred duty of each and every African state to strive ceaselessly and energetically for the creation of a United States of Africa stretching from Cape to Cairo, Morocco to Madagascar.

The days of small, independent countries are gone. Today the most powerful countries in the world, America and Russia, cover huge tracts of land territorially and number hundreds of millions in population. On the other hand the small, weak independent countries of Europe are beginning to realise that for their own survival they have to form military and economic federations—hence NATO and the European Market.

Besides the sense of a common historical fate that we share with other countries of Africa, it is imperative, for purely practical reasons, that the whole of Africa be united into a single unit, centrally controlled. Only in that way can we solve the immense problems that face the continent.

National Movements In Africa

It is for the reasons stated above that we admire, bless and ally ourselves with, all the Nationalist movements in Africa. They are the core, the basic unit, the individual cells of the large organism it is our duty to nourish—the United States of Africa. A Union of free, sovereign independent democratic states.

For the lasting peace of Africa and the economic, social and political problems of the continent, there needs must be a return to democratic principles. This means White Supremacy, under whatever guise it manifests itself, must be destroyed. And that is what the Nationalist movements on the continent are setting out to do. They are all agreed that the African majority must rule. In the African context, it is the overwhelming African majority that will mould and shape the content of democracy. Allow me to quote Dr. Du Bois, the father of Pan-Africanism. "Most men in the world," writes Du Bois, "are coloured. A belief in humanity means a belief in coloured men. The future of the world will, in all reasonable possibility, be what coloured men make it."

As for the world, so for

Africa. The future of Africa will be what Africans make it.

The Race Question

And now for the thorny question of race! I do not wish to give a lengthy and learned dissertation on race. Suffice it to say that even those scientists who do recognise the existence of separate races, have to admit that there are borderline cases which will not fit into any of the three races of mankind.

All scientists agree that all men can trace their ancestry to the first Homo Sapiens, that man is distinguished from other mammals and also from earlier types of man by the nature of his intelligence. The structure of the body of man provides evidence to prove the biological unity of the human species. All scientists agree that there is no "race" that is superior to another and there is no race that is inferior to others.

The Africanists take the view that there is only one race to which we all belong and that is the human race. In our vocabulary, therefore, the word race, as applied to man, has no plural form. We do, however, admit the existence of observable physical differences between various groups of people. But these differences are the result of a number of factors, chief among which has been geographical isolation.

In Africa, the myth of race has been propounded by the imperialists and colonists from Europe in order to facilitate and justify their inhuman exploitation of the indigenous people of the land. It is from this myth of race with its attendant claims of cultural superiority that the doctrine of White Supremacy stems. Thus it is that an ex-engine driver can think of himself as fully qualified to be the head of an African state, but refuse to believe that a highly educated Black doctor, more familiar with Western culture than the White Premier is, can run even a municipal council. I do not wish to belabour this point. Time is precious. Let me close discussion of this topic by declaiming, on behalf of the Africanists, "that with UNESCO we hold that every man is his brother's keeper. For every man is a piece of the continent, a part of the main because he is involved in mankind."

In South Africa

In South Africa, we recognise the existence of national groups, which are the result of geographical origin within a certain area as well as a shared

historical experience. Of these groups, the Europeans are a foreign minority group which has exclusive control of political, economic, social and military power. It is the dominant group. It is the exploiting group, responsible for the pernicious doctrine of White supremacy which has resulted in the humiliation and degradation of the indigenous African people. It is this group which has dispossessed the African people of their land and with arrogant conceit has set itself up as the "guardians", "the trustees" of the Africans. It is this group which conceives of the African people as a child nation, composed of boys and girls ranging in age from 12 years to one day.

It is this group which after 300 years can still state with brazen effrontery that the Native, the Bantu, the Kaffir is still backward and savage, etc. But they still want to remain "guardians", "trustees" and what have you of the African people. In short, it is this group which has mismanaged affairs in South Africa just as their kith and kin are mismanaging affairs in Europe. It is from this group that the most rabid race-baiters and agitators come. It is the members of this group who, whenever they meet in their Parliament, say things which agitate the heart of millions of peace-loving Africans. This is the group which turns out thousands of experts on the new South African science—the Native mind.

Then there is the Indian foreign minority group. This group came to this country not as imperialists or colonists but as indentured labourers. In the South African set-up of today, this group is an oppressed minority. But there are some members of this group, the merchant class in particular, who have become tainted with the virus of cultural supremacy and national arrogance. This class identifies itself by and large with the oppressors, but, significantly, this is the group which provides the political leadership of the Indian people in South Africa. And all that the politics of this class have meant up to now is preservation and defence of the sectional interests of the Indian merchant class. The down-trodden, poor "stinking coolies" of Natal who alone can identify themselves as a result of the pressure of natural conditions with the indigenous African majority in the struggle to overthrow White supremacy, have not yet produced their leadership. We hope they will do so soon.

The Africans constitute the indigenous group and form the majority of the population. They are the most ruthlessly exploited and subjected to humiliation, degradation and insult.

Now it is our contention that true democracy can be established in South Africa as on the continent as a whole, only when White supremacy has been destroyed. And the illiterate and semi-illiterate African masses constitute the key and content of any struggle for true democracy in South Africa. And the African people can be organised only under the banner of African Nationalism in an all-African organisation where they will by themselves formulate policies and programmes and decide on the methods of struggle without interference from either so-called left-wing or right-wing groups of the minorities which arrogantly appropriate to themselves the right to plan and think for the Africans.

We wish to emphasise that the freedom of the African means the freedom of all in South Africa, the European included, because only the African can guarantee the establishment of a genuine democracy in which all men will be citizens of a common state and will live and be governed as individuals and not as distinctive sectional groups.

Our Ultimate Goals

In conclusion, I wish to state that the Africanists do not all subscribe to the fashionable doctrine of South African Exceptionalism. Our contention is that South Africa is an integral part of the indivisible whole that is Africa. She cannot solve her problems in isolation from and without utter disregard of the rest of the continent.

It is precisely for that that we reject both apartheid and so-called multi-racialism as solutions of our socio-economic problems. Apart from the number of arguments that can be advanced against apartheid, we take our stand on the principle that Africa is one and desires to be one and nobody, I repeat nobody, has a right to Balkan our land.

Against "multi-racialism" have this objection that the history of South Africa has fanned group-prejudices and antagonisms and if we have to maintain the same group-exclusiveness, parading under the title of multi-racialism, we shall transporting to the new Africa these very antagonisms and conflicts. Further, multi-racialism is in fact a pandering to European bigotry and arrogance.

(Continued on page 157)

India's Largest Insurance Company At Your Service

The
New India Assurance
Company Limited

SOLE REPRESENTATIVE IN THE UNION OF SOUTH AFRICA:

RUSTOMJEE JALBOY RUSTOMJEE

140, Queen Street, DURBAN.

FOR SERVICE AND SECURITY
CONSULT US FOR
EVERY TYPE OF INSURANCE

P.O. Box 1610.

Residence: 111 Eleventh Avenue,
DURBAN.

Phones:

Office: 25845

Residence: 36413.

Latest Gramophone Records Arrived

Mother India	6 R-cords	49/6
Pyasa	5 "	41/3
Dekh Kabira Roya	4 "	33/-
Abhiman	3 "	24/9
Janam-Janam Ki-Fere	5 "	41/3
Johny Walker	3 "	24/9
Ayodyapati	5 "	41/3

INDIA PRESS RECORDS

Tulsidas	5 R-cords	50/-
Pehli Jhalak	6 "	60/-
Halaku	4 "	40/-
Bahaar	2 "	20/-
Sarwan Kumar (Drama)	2 "	20/-
Loose Numbers Babul Baresat and Badal		20/-

Packing, Postage and
C.O.D. charges 7/6
Extra

Obtainable at Our
Only Address:

**BHARAT MUSIC
SALOON AND
BOOKSELLERS,**

266 Grey Street,
DURBAN.

Gramophone Records
MADE IN INDIA — AT HALF PRICE

4/6 EACH OR TWO FOR 8/3

Selected single numbers available from latest films.
Also Urdu Quawalis; Hindi: Religious, Ramayan, Arthi,
Bhajan and Drama Sets.

Latest Gujerati Records: Only at 3/- each or two for 5/-
Available in Bhajan, Arthi, Garba and Comic Numbers
MAIL ORDERS ACCEPTED —FREE PACKING
SELLING FAST.

Write for detail specification, gladly supplied on application

NATIONAL RECORDS

18 Ajmeri Arcade, off Grey Street,
DURBAN. — Phone: 25628.

Cable & Tel. Add. HARGVAN.

Phone 29368

P. Hargovan & Co.
(Pty.) Ltd.

Earthenware Pickle Jars 3 Gallons 12 6 each F.O.R. Durban
Fresh First Grade Green Ginger 1/2 per lb. " "
Fresh First Grade Garlic 2/- " " "

Cash with order only.

P O. BOX 1250.

155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

MISS TEHMI SORABJEE RUSTOMJEE

has pleasure in announcing that she has been appointed as
Agent for:—

NATIONAL MUTUAL LIFE ASSOCIATION OF AUSTRALASIA LTD.

(INCORPORATED IN VICTORIA, AUSTRALIA,)

ESTABLISHED 1869

A LIFE POLICY WITH THE NATIONAL MUTUAL
ENSURES ABSOLUTE SECURITY WITH GOOD BONUSES

Please write or inquire for further particulars:

106 Mansfield Road, DURBAN.

P.O. Box 476.

Telephones: 47888.

Telegrams & Cable: "SORABTEM."

47453.

Latest Shipment

All kinds of incense sticks: Three
Roses, Gateway of India, Asokadhur-
bar, Soogandhi Rani, Chamili, Lata
Mangashkar, Vasanti, etc.. Write for
our pricelist. (We only keep Indian
manufactured incense sticks.)

Green ginger 9d. per lb.	⋮	We pack our goods well
Green tumeric 1s. per lb.	⋮	before railing.
Amba-Huldhi 1s. per lb.	⋮	
Garlics with big stems	⋮	We sell by C.O.D.
1s per lb.	⋮	

We import the following articles directly:
Scented Betel Nuts, Pawa, Mamra, Roasted
Gram, and Many Household Goods.

Our stuff is good and obtainable at low prices.

Write for our price list:

K. HARIBHAI & SONS
(PTY.) LTD.

Direct Importers: Wholesale & Retail Merchants
81 Victoria Street,—P.O. Box 2156—Durban.
Telegraphic Add.: "BHAISONS"

Just Arrived

Famous Religious Gujarati Books

Maha Bharat	2	5	0
Thinlese Krit Ramayana 2 Vol	3	10	0
Vallmik Ramayana 2 Vol.	4	10	0
Gita in Gujarati Explained		5	6
Gita Pach Rstana Bashan		10	6
Manikanata		19	6
New Cooking Book Paak Vigan			
Over 500 Pages, fully Illustrated	1	12	6
Ambina Jigar, 2 Volume	1	8	6
Dampate na Vivaka Sexual Book	1	5	0
Dampate na Sooka, Sexual Book	1	5	0
Dampate na Bushan, Sexual Book	1	5	0
Koak Sastra	1	12	6
Ohandi Past		5	6
Vivash Vani	1	5	6
Bagath Jalarun, na Khatta	2	15	0
Jalarun na Amar Path Khatta	1	7	6
Gujerati Teacher, Gujerati Letter Writer		10/6	each
Daily Prayer Book, Sal Suwar, Adika, Maasha Khatta,			
Paraathan Mass na Khatta, Shri Sataya Narian Khatta,			
Jalaram Bapu Khatta Arthle Sangru, and many other			
Song Books at 2/6 each.			

ALL ABOVE ARE NOW ON FOR SALE.

D. ROOPANAND BROS.

PUBLISHERS AND BOOKSELLERS

Phone 20707.

P.O. Box 2524.

85 VICTORIA STREET,

DURBAN.

Protest Against "Immoral" Bill

(From Our Own Correspondent)

A MULTI-RACIAL meeting of nearly 2,000 persons in the Durban City Hall on Tuesday night, April 21st, recorded its "solemn protest against the Extension of University Education Bill and pledged its "continued opposition to it." The meeting was convened by the Convocation of the University of Natal and was presided over by the chairman of the Convocation, Mr. Alan Paton.

"The public has again expressed its opposition to apartheid in the seats of higher learning," said Mr. J. N. Singh, "and will continue to do so. Our rights are continually being attacked and things like this cannot be allowed to pass." Mr. Singh said that the title of the Bill now before Parliament was a misnomer. It was not a Bill to extend University education. It was rather a University Extinction Bill. "If this Bill becomes law," he declared, "Universities as we know them in this country, as we have known them since Union and indeed as universities have been known for many centuries will become extinct. In their places there will be Government departments. The Minister will have the power to limit the number of students at any given university or the number of types of courses that can be offered and even to students of any one ethnic group."

Word Magic

Professor Leo Kuper, head of the department of Sociology at the University of Natal, said that in 1957 the same Bill had been introduced under the title of "Bill for Separate University Education." Now, however by a kind of "word magic" it was being called the Extension of University Education. The aim however remains the same, said Prof. Kuper. The Nationalist Government proposed to introduce, in the place of universities, "state departments and indoctrination centres substituting higher learning with higher apartheid." The proposed state departments would be "tribal universities serving as propaganda shop-windows."

In an age in which the universality of man and his culture was being preached throughout the civilised world, South Africa was being "shackled by tribal stamping grounds." Closed universities, said Prof. Kuper, "breed an exclusive nationalism—tribalism". Moreover separating the best brains of the country on the grounds of race did harm not only to non-Whites, but to White people as well. The

non-Whites became embittered, and the White students developed a guilty feeling while lecturers became frustrated." "The time will come," added Prof. Kuper, "and I hope soon, when we will do away with all kinds of separation in university life. I hope to see the day when in our own university of Natal, segregation is eliminated completely."

Truth An Ally

Dr. D. M'timkulu, of Fort Hare University College and a member of Convocation, said that Africans were being a stone for bread. Students were being denied the right of free choice of university. While the Nationalists harped on racial and ethnic separation, the history of the African people was a "history of a people continually trying to get together—one of a striving for unity." The culture of the past was not one of separateness but one of universality.

Dr. Edgar H. Brookes assailed "this iniquitous piece of legislation" which filled people with hopelessness and frustration. "But are we so hopeless?" he asked. "I do not think so. Truth is a great ally, and we are standing for truth. Even if we fail, our children will one day be proud that we resisted this frontal attack on the freedom of the mind." Dr. Brookes described the Bill as an attempt at "coercion of intelligent men, an evil thing of force applied by the state."

Intellectual Poverty

The Bill displayed "intellectual poverty"—bleak intellectual poverty. The Nationalists were trying to carry out their policy of apartheid. He was shocked not only at "the immorality of this policy, but at its inexpediency". It was much better for students of whatever race to be gathered together in intelligent discourse on botany, or science or history or chemistry than "to be seated in solemn conclave discussing race relations."

The Nationalists displayed "an arrogance drunk with power and lusting for more power." But the

people still had the right to protest. Free speech was not yet a crime, and "we owe a duty to speak out, regardless of the consequences."

Mr. Patrick Samuels, president of the Students Representative

Council of the non-European section at Natal University, said that the students of the University of Natal, regardless of race or colour "opposed in toto the Bill as being undemocratic, immoral and impractical."

Fears About India's Security

(From Our Own Correspondent)

MEMBERS from both sides of the Lok Sabha expressed grave concern about India's security in view of the developments in Tibet and the U.S.-Pakistan Defence Pact when the House inconclusively discussed for over three hours the budget demands of the Defence Ministry.

The country's security is threatened from all sides said one Jan Sang member. Although India and China had friendly relations, the disappearance of Tibet as a buffer between the two countries had brought insecurity to India's northern border.

Another member sought from

Mr. Krishna Menon, the Defence Minister. An assurance that the Defence Ministry was vigilant in the matter of safeguarding the 1,200 mile Sino-Indian frontier. Some people feared that having annexed Tibet, China might try to extend its influence to Nepal, Bhutan and Sikkim.

A strong plea was made by a member of the opposition to vote every single paisa required by the Defence Ministry. The Tibetan crisis, he said, had brought the "Cold War," to India's very door-step and Parliament should not hesitate to keep the Indian Army, "one of the finest in the world," strong and contented.

Pan-Africanist Leader Says Freedom For Africans Means Freedom For All

(Continued from page 154)

It is a method of safeguarding White interests implying as it does proportional representation irrespective of population figures. In that sense it is a complete negation of democracy. If this is not what is meant by multi-racialism the term then implies that there are such basic insuperable differences between the various national groups here that the best course is to keep them permanently distinctive, in a kind of democratic apartheid. That, to us is racialism multiplied, which probably is what the term truly connotes.

We aim, politically, at the government of the Africans, by the Africans for the Africans, with everybody who owes his only loyalty to Africa and who is prepared to accept the democratic rule of an African majority being regarded as an African. We guarantee no minority rights because we think in terms of individuals not groups.

Economically we aim at the rapid extension of industrial development in order to alleviate pressure on the land which is what progress means in terms of modern society. We stand com-

mitted to a policy of guaranteeing the most equitable distribution of wealth.

Socially we aim at the full development of the human personality and a ruthless uprooting and outlawing of all forms or manifestations of the racial myth.

Here is a tree rooted in African soil nourished with waters from the rivers of Africa. Come and sit under its shade and become, with us, the leaves of the same branch and the branches of the same tree.

Sons and daughters of Africa, I declare this inaugural Convocation of Africanists open.

Izwe Lethu!

Earn the £2000 or more p.a. of a top business executive: Start spare time study in Accounting, Costing, Secretaryship, Building Societies, Municipal Services, Banking, as well as other high ranking positions, with The School of Accountancy, backed by 50 years successful educational service. Write today for the free book "The Direct Way to Success", to The School of Accountancy, P.O. Box 4592 (Z) Johannesburg; and at 8th Floor, Mansion House, 12 Field Street, P.O. Box 1865, Durban, Phone 2-4068.

Pan-African Congress Wants Union Ruled By Africans

(Continued from front page)

Mr. Peter Raboroko presented the manifesto of the conference which was accepted after a long debate. (This will be published in the next issue.—Ed.) In this, Mr. Raboroko traced the origins of race oppression in Africa and linked that with the present revolt against White domination. He outlined the goals of the Africanist movement and rejected race, as Mr. Sobukwe had done in his address, as a factor of political significance.

The secretary's report was read by Mr. P. H. Molotsi. This document outlined the reasons for the breakaway from the ANC and revealed that people like Dr. Banda, Mr. Tom Mboya, Mr. Julius Nyerere and Mr. Kenneth Kaunda had been approached with the request to open the Africanist conference. With the exception of Mr. Nyerere, they had been unable to accept the invitation for reasons which had since become history. Mr. Nyerere was attending an important conference and in his message said that his thoughts were with the oppressed in South Africa.

Broke Down

The catering arrangements broke down at lunch time and the delegates returned to the closed session with empty stomachs in spite of this they sat right through the afternoon, with one meal in the evening and continued their deliberations during the night to the early hours of the following morning.

The main item passed was the constitution in which the new organisation established was called the Pan-African Congress. Its aims were:

- (i) To unite and to rally the African people into one national front on the basis of African Nationalism;
- (ii) To fight for the overthrow of White domination and for the implementation and maintenance
- (iii) To work and strive for the establishment and maintenance of an Africanist democratic society recognising the primacy of the material and spiritual interests of the human personality;
- (iv) To promote the education al, cultural and economic advancement of the African people;
- (v) To promote the concept of the Federation of Southern Africa and Pan-Africanism by promoting unity of action among the African people.

Own Flag

The conference adopted its own flag. It was to have a green background on which was superimposed a black map of Africa with a golden star radiating rays to every part of the continent.

The following officers were elected: President: R. M. Sobukwe, National Secretary: P. K. Leballo, National Organiser: E. A. Mfaza; Treasurer: A. B. Ngcobo.

Committee members: Z. L. Mthopeng, H. S. Ngcobo and C. J. Fazzie.

A secretariat was set up whose members are: P. H. Molotsi (Secretary for Pan-African Affairs); S. T. Ngendane (Foreign Affairs); Z. D. Molete (Publicity and Information); P. N. Raboroko (Education); N. N. Mahomo (Cultural Affairs); J. D. Nyaso (Labour); H. M. D. Hlatshwayo (Finance and Economic Development).

Mr. Madzunya

The biggest surprise of the conference was when the fire-eating Alexandrian, Mr. Jossias Madzunya, was dropped from executive committee. Both he and Mr. Leballo were generally as the uncompromising wing of the Pan-Africanist movement. Mr. Madzunya's rejection can thus mean that the delegates did not think that they need the type of leadership which he stands for.

"I am a militant," he said. "Now is not the time for me. When trouble comes, it is then that the people will need me." He pledged full and unqualified support to Mr. Sobukwe.

With the exception of a few incidents on the afternoon when the delegates went without lunch, the conference was orderly to the end. The incidents have been given publicity out of all proportion to their importance. Two delegates from Alexandra Township queried Mr. J. K. Ngubane's presence of the conference. After explanations from the Natal delegates Mr. Ngubane was allowed to stay and participate in the debates. Mr. B. Legwate, editor of "The World" was reported by a delegate to be taking down notes during the closed session. That excited the conference but when it transpired that Mr. Legwate had the right to be in the conference he was allowed to sit down.

In the evening somebody made the allegation that a delegate had

been caught passing on information to a White journalist about the deliberations of the conference. When the witness who claimed to have overheard the conversation was brought before the conference, he broke down, withdrew his allegations and left the conference confused.

Real Significance

The real significance of the Pan-Africanist Congress lies not so much in the claims of its leaders that it will soon have 100,000 members. These are not likely to be founded on realistic assessments of the South African situation. It lies in the fact that the Pan-Africanists are the expression of a definite mood in the African community. The Pan-Africanist Congress has emerged to provide an alternative

government; as the force with the greatest potential to challenge apartheid successfully if it were called upon to stand alone.

The idea of winning victory single-handed might be attractive to some of the less experienced leaders of the movement. But Mr. Sobukwe, both in his speech and in the Press conference he gave after the closing, seemed keenly alive to the dangers of isolation in the face of a ruthless government. His closest friends say that he is in no mood to be pulled by the nose by unrealistic among his colleagues; that he is committed to the use of non-violent methods to achieve his aims—the boycott weapon being his favourite weapon;—that he genuinely hates race oppression no matter from which side it might come.

Nehru Only Expresses Hope

(Continued from page 112)

"I cannot imagine any feasible or practical or happy solution without the autonomy of the Tibetan people." It had been accepted by the Chinese Government and people. Tibetans were not Chinese, he said, and pointed out that the Chinese people we called HAN people, Tibetans were Tibetans and formed a single State.

100 Years

In the course of the last 100 years there had been conflicts between the two peoples. Sometimes China had been overlording and sometimes not. "We accept Chinese overlordship and we stand by it. But I do earnestly hope that the Tibetan people will be able to maintain and be able to enjoy their autonomy and not be oppressed and suppressed by others, and that sooner or later some such settlement would be arrived at."

Mr. Nehru said that Tibet was a complicated question and he did not propose to discuss it in detail at a meeting. But as he had already stated in Delhi they had to bear in mind three factors when tackling the question. As a Government they had to bear in mind always the security of India. "I do not mean to say

that our security is now challenged or is in immediate danger. But we have to think of what might happen also in the future." The second factor which they should bear in mind was these basic policy of friendship with other countries and particularly with the neighbouring country of China. Thirdly there was the feeling of sympathy for the Tibetan people. This sympathy was deep down in the Indian people.

Liberal Denial

In a Press statement Mr. Peter Brown, national chairman of the Liberal Party says:

I should like to dispel certain impressions created by reports of the attendance of Mr. Jordan Ngubane, National Vice-President of the Liberal Party of South Africa at last week's Africanist Conference in Johannesburg.

Mr. Ngubane went as an observer to the Conference with the knowledge and approval of the Liberal Party. He is not a member of the Africanist movement, as has been suggested, and he attended the closed session of the conference at the invitation of its Chairman

Phone 835-6786

P. O. Box 1549.

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

33 West Street, JOHANNESBURG.

Ngwenya Warns Nyanga: Get Ready To Walk To Capetown

JOHANNESBURG, Sunday,

THE last day of "Africa Week" a time of rededication to the principles of the Accra All-Africa Peoples Conference was celebrated by a crowd estimated at between 4,000 and 7,000 in Johannesburg's Alexandra Township today.

For the first time in South Africa the African National Congress encouraged members to wear traditional dress and many people were sporting elaborate head-dresses. Several young women wore skirts and a string of beads.

Two Congress leaders — the Deputy-President, Mr. Oliver Tambo, and the Secretary General, Mr. P. P. D. Nokwe—wore blankets over their suits.

Boycott

Crowds at African National Congress Meetings in several parts of the Peninsula decided today to bring into force a boycott of all Nationalist products.

A resolution adopted unanimously by hundreds on the Grand Parade, Cape Town, stated:

"We pledge and resolve to carry out to the letter an economic boycott of all Nationalist products and Nationalist controlled firms, or any other establishment that discriminates on grounds of colour, race or creed."

Mr. Thomas Ngwenya, Deputy Chairman of the Cape Town branch of the ANC, said at the meeting on the Parade: "We have a Government which supports one section of the people only.

"We Africans pay taxes, but have no voice in the Government of the country. But as workers we have a weapon—our labour.

Weapon

As men we have a weapon—our money. We can refuse to buy, walk rather than travel by bus; and then see what they will do with their goods.

"Why should I be a garden boy when I can write and be a clerk? Why should I just be 'Jim' when I have a name? Why should my wife be 'Annie' when her name is Mrs. Ngwenya?"

"The time has come, when those living at Nyanga may have to be prepared to walk to Cape Town (cheers). That will leave the buses free for the Government to use (laughter).

"We Africans and non-Europeans are not a problem. We are part and parcel of the country. We plough the fields, dig the mines and work in the factories

Money No Good

"The time has come now to say: 'If we are no Good, then our money is no good either.'

"Congress has decided that we will boycott products consistent with apartheid."

Similar resolutions were adopted at meetings at Kensington, Nyanga and Mowbray.

Though members of the

Security Branch Police were present, no incidents were reported at any of the meetings. —Sapa.

Symbols of the African National Congress were displayed in New Brighton when supporters commemorated the last day of Africa Week.

Uniformed Men

Some men wore khaki suits and black berets and wore orange, green and black rosettes, little flags with the same colours were also on view.

Women stood outside some churches between 11 a.m. and noon. They carried placards protesting against passes.

Small groups of people formed at street corners but no violence was reported.

N.I.C. Silent On Rape Of Tibet

(From Our Own Correspondent)

COMMUNIST China may have scored a military victory in Tibet, in which its superior firepower was brought to bear against the peaceful and virtually unarmed Tibetans. But it has suffered a tremendous psychological defeat, at any rate as far as the average non-White in South Africa is concerned.

The man in the street never knew much about China, except that she resisted heroically the Japanese when they invaded that country. He knows however that Mao Tse Tung's Communists overcame feudal Chiang kai Shek and brought order and a promise of prosperity to that part of the world. At the time of the Korean War, every naphtha bomb dropped by the Americans brought vicarious anguish to non-Whites here. When Mao stood up to America, non-Whites applauded. Not because Mao was Communist but because he was non-White.

Denunciations of "American imperialism" by leading members of the S.A. Indian Congress gave rise to the belief that here was a valiant non-European country fighting for its life against White imperialists.

The rape of Tibet, and the naked, unashamed use of force against a harmless, religious people has shocked local non-Whites, particularly Indians whose own religious beliefs have much in common with that of the Tibetan Buddhists.

Meanwhile, the Natal Indian Congress which has in the past

fourteen years shown a marked penchant for rushing out with markedly pro Soviet pronouncements on international affairs, has maintained an embarrassed if not discreet silence on the actions of the Chinese Communists.

Mr. Nehru To Feature In Film

The Prime Minister, Mr. Nehru, will feature in a film entitled "The More the Merrier" now under production by the Children's Film Society set up by the Union Ministry of Information and Broadcasting. The "shooting" was done recently at the Raj Bhavan in Madras.

Twenty children interviewed the Prime Minister, as part of a sequence in the film.

Replying to a number of questions the Prime Minister advised the children not to ape the adults but to prepare themselves to carry the torch of freedom that would be handed over to them. As a child, he told his young interviewers, he did not have as many opportunities as the present-day children had.

Shop For Sale

Shop for sale with Big Windows in the corner of Market and Kort Streets with good business.

For further particulars consult:

P. CHAGAN,

49 Market St. Phone 33-8351

P.O. Box 8547. J.H.Burg.

India's Sympathies With Africans

The Prime Minister, Mr. Nehru expressed the hope that France would soon accept the Algerian demand for freedom. He was addressing a public meeting in Madurai in South India.

Mr. Nehru also declared that India's sympathies were with the Africans in Nyasaland in their struggle against racial discrimination and fight for freedom from colonial rule.

Mr. Nehru referred to his recent talks with Mr. Ferhat Abbas Prima Minister of the Algerian Provincial Government. India could not recognise the provisional government because of legal and constitutional difficulties. He had, however, assured Mr. Abbas that India's sympathies were with the Algerians in their battle for freedom.

Mr. Nehru said that this "grievous tragedy," which had been continuing in North Africa for the last five years should now end. Algerians were Arab descendants and they were engaged in a terrible war with France. India was on friendly terms with France and desired to strengthen this friendship. It was however, necessary to make it clear that India's sympathies were entirely with the Algerians.

He hoped that France, which had been for years regarded as the champion of liberty and now under the distinguished leadership of General de Gaulle would put an end to the war in Algeria and recognise Algerian independence.

Mr. Nehru also deplored colonial oppression in Nyasaland. He regretted his inability to speak in more emphatic terms because of his position as India's Prime Minister. Otherwise, he would perhaps have expressed himself with greater freedom.

Mrs. Indira Gandhi

The Executive Council of the Conservative Party has decided to invite the Congress President, Mrs. Indira Gandhi, to visit Britain this summer.

It was understood that Lord Hailsham, the Conservative Party Chairman, sounded Mrs. Pandit the Indian High Commissioner in U.K., as to the likelihood of Mrs. Gandhi's accepting the invitation.

R. VITHAL

Bookkeeping, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 12 Barklys Arcade,

38 Market Street,

Cor. Diagonal & Market Sts.

Johannesburg. Phone 33-1854

Newly Arrived 'Jaico' Books

KASHMIR PRINCESS	25 s.
One Thousand Nights On A Bed Of Stones	4 s.
The Unmarried Widow	4 s.
The Spell Of Aphrodite	4 s.
Some Inner Fury	4 s.
Stories From Bengal	4 s.
Chitralkha	4 s.
The Ten Princess	4 s.
War And Peace	4 s.
The Living Thoughts Of Voltaire	4 s.
The Living Thoughts Of Karl Marks	4 s.
The Living Thoughts Of Confucius	4 s.
Somdeva's Katha Sarit sagara	4 s.
Tales From Kalidasa	4 s.
The Whirlwind	4 s.
The Voice Of God And Other Stories	4 s.
Kadambari	4 s.
Keeping Fit	4 s.
The Miracle Of Milk	4 s.
Siddhartha, Man Of Peace	4 s.
Goutama, The Buddha	4 s.
Nectar In Sieve	4 s.
Somadeva's Vetala Panchavinsati	4 s.

(Postage 6d. Extra)

Obtainable From:

INDIAN OPINION,
P. Bag, Durban.

Newly Arrived 'Jaico'

Panch Tantra
He Who Rides A Tiger
The Vision Of India
Droll Stories
Among The Great
Light Of Asia
The National Culture Of India
Illustrated Technical Dictionary
The Wisdom Of India
The Wisdom Of China
Godan
Jataka Tales
Prophets And Saints
Make The Most Of Yourself
A Digit of Moon and The Draught of the Blue
The Substance Of A Dream
The Art Of Living
Tears And Laughter
Creatures Of Destiny
Rubaiyat Of Omar Khayyam
The Song Celestial

(Postage 6d. Extra)

Obtainable from:

'Indian Opinion' P. Bag.,
Durban, Natal.

BOOKS FOR SALE

Ratnamana—M. K. Gandhij	2	6
An Atheist With Gandhi—Gora G. Rao	2	0
A Gandhi Anthology (Book I)—V. G. Desai	1	8
Gandhian Ethics—Benoy Gopal Ray	2	6
Basic Education—M. K. Gandhi	2	6
Bapu's Letters to Mira (1924-48)	10	6
For Pacifists—M. K. Gandhi	2	6
The Educational Philosophy of Mahatma Gandhi —M. S. Patel	8	6
To Women—Amrit Kaur	1	0
Drink, Drugs and Gambling —M. K. Gandhi	5	6
To the Students—M. K. Gandhi	8	6
The Gospel of Selfless Action or The Gita According to Gandhiji (Translation of the Original in Gujarati with an additional introduction and commentary) —Mahadev Desai	8	6
What Is Wrong With Indian Economic Life —D. V. K. K. V. Rao	8	0
Christianity Its Economy And Way Of Life —J. O. Kumarappa	2	8

Obtainable From :

Indian Opinion,
P. Bag, Durban, Natal.

Books For Sale

Sixty Years After (Natesan)	1
Selected Letters of Gandhiji	3
Public Finance	2
Eminent Americans	7
Bapu's Letters To Ashram Sisters —By Kaka Kalelkar	3
Gandhi Techniques in the Modern World —Pyarelal	1
Gandhi's Challenge To Christianity—S. K. George	2
Why Prohibition—J. C. Krumpholtz	1
My Dear Child—Gandhiji	5
My Religion—Gandhiji	5
Story Of The Bible—S. K. George	8
Hindu Dharma	1
Key to Health—Gandhi	1
At the Feet of Bapu—Chandwala	3
A Preparation For Science—R. B. Gregg	1
Bapu My Mother—Manubehn	1
Nature Cure	1
Diet and Diet Reform—Gandhiji	1
Gleanings—Mira	1
Selections from Gandhi—N. Bose	1
Bhoodan Yajna	1

Obtainable From:

"Indian Opinion"
P. Bag, Durban, N

વૈસાથી સાધન મળે છે તે સાધનથી સુખ પ્રાપ્ત થાય તેની ના પાડી શકારો નહિ, પરંતુ એ સુખ અંતરના સાર્વિક આનંદની તોળે કદી ન આવી શકે એવો આનંદ શી રીતે પ્રાપ્ત થાય તેનો વિચાર કરીશું તે જીવનની પ્રામાણિકતાને પહેલું સ્થાન આપવું પડશે.—શ્રી.

પુસ્તક ૫૭ મું—મુક ૧૬

તા. ૨૪ એપ્રિલ, ૧૯૫૯.

છુટક નકલ પૈ, ૪

“આફ્રિકા ડે”નો છેલ્લો દીવસ

જો હાનીસબર્ગમાં “આફ્રિકા ડે” આકરા પરીવહના ક્ષેત્ર સુજબ ચાર હજારથી સાત હજાર સુધીના ટોળાએ આશુ અઠવાડિયુ જોહાનીસબર્ગના એલેક્ઝાન્ડ્રા ટાઉનશીપમાં ઉજવ્યું હતું —આને તા. ૨૦મીના તેનો છેલ્લો દીવસ હતો.

પહેલી જ વખત દક્ષિણ આફ્રિકામાં આફ્રિકન ડેએસે પરવાનગી આપી તેથી લોકો પોતા પોતાના મુળ જુના વખતના કપડાઓ પહેરી સરથસમાં ક્યો હતો. પુરૂષોએ લુંગી અને ધાખળો ઝોડયો હતો અને સ્ત્રીઓએ ઝોડણી અને ફ્લૉટ તથા કીડીયાના ઢાળીનાં પહેર્યો હતાં. ડેએસેના અધિ. કારીઓએ સુટ પર ધાખળા ઝોડયા હતા. સમસ્ત ખંડમાં મળેલી લોકોની સલાએ નેશનાલીસ્ટોના માલ નો બહિષ્કાર કરવાનું નકકી કયું હતું. બહિષ્કાર ક્રેપટાઉનની મેદનીએ એવે ઠરાવ બહાર કયો હતો કે:

“અમે વિનતી કરીએ છીએ કે, નેશનાલીસ્ટનો માલ અને જે કોઈ કારખાના હોય કે જેમાં ઇલાયદાપણું રંગ, ભાત, કે ઉચ્ચ નીચતાપર સ્વાયત્ત હોય તેનો બહિષ્કાર કરી આર્થિક દબાણ દાવવા લોકોને હાકલ કરવી.”

ક્રેપટાઉનની ડેએસેના ઉપપ્રમુખ નીગેનીયાએ જણાવ્યું કે, “આપણી સરકાર પ્રજાના એકજ ભાગને રક્ષણ અને મદદ કરે છે. આપણે આફ્રિકનો ટેક્સ ભરીએ છીએ, છતાં આપણને સરકારમાં થોડું પણ સ્થાન કે અવાજ નથી. પણ આપણે મજૂરો છીએ અને આપણી મજૂરી એજ આપણું હથીયાર છે.”

માનવ તરીકે આપણી પાસે આપણા વૈસા છે તે પણ એક હથીયાર છે. માલ ખરીદવાની ના પાડશું અને ખસમાં જવા કરતાં ચાલતા જશું. પછી જોશું કે તેઓ પોતાના માલનું શું કરે છે.

હું લખી વાંચી શકતો હોવું અને ઓપીસમાં કામ કરનાર થઈ શકું તે શા માટે હું એક મજૂરનું કામ કરું? શા માટે મારે નામ હોવા છતાં “જમ” અને મારી પત્ની મીસીસ નીગેનીયા હોવા છતાં “એની” તરીકે ઓળખાય?

હવે વખત આવી લાગ્યો છે કે જેઓ રીઝર્વમાં રહે છે તેઓ કુચ કરી શહેરોમાં જાય. આથી ખસો છુટી થશે અને તે સરકાર વાપરશે.

(અનુસંધાન માટે જુઓ પાનું ૧૫૪)

જીવન વિકાસ માટે માર્ગદર્શન

સૌથી મોટું બળ-સાધન મન છે. મનને સાશુત રાખીએ તો દુઃખી થવાનો વારો નહિ આવે. મન જ દુઃખનું કારણ છે. આમ તો દુનીયામાં બધે સુખ જ છે. પણ પોતાને મળેલા સાધન સમવડનો ઉપયોગ ન કરી શકાય ત્યારે દુઃખ જન્મે છે. મનને સાચવી જાણીએ અને આત્મ સામર્થ્ય ઠેગવી જાણીએ તો એવું એક તરવ પ્રમટે છે કે જે આપણને દુઃખી રિથિતમાં સરી પડતાં બચાવી લે છે.”

અંધજનો માટેની રાષ્ટ્રીય સંસ્થા નેશનલ એસોસિએશન ફોર બ્લાઇન્ડઝ ના આશ્રયે લકઠોરીયા મેમોરિયલ સ્કુલ ફોર બ્લાઇન્ડઝ ખાતે યોજાયેલી એક ખાસ સભામાં પ્રવચન કરતાં પ્રખર ચિંતક અને મહાન ફિલસૂફ અંધ પદ્મીત સુખલાલજી ઉપરની મતલબના ઉદ્દારો કાઢ્યા હતા. આ સભામાં મુખ્યમંત્રી બંધી અંધ સંસ્થાના અંધ ભાઈબહેનોએ હાજરી આપી હતી.

પંડિત સુખલાલજીએ વધુમાં કહ્યું હતું કે મન વિશે જે જે વાત કરી તે દેખતા અને આંધળાને લાગુ પડે છે. પછી વાર બને છે એવું કે જે આજીવનું મન સાશુત નથી હોતુ તેઓ સુખનાં સાધનોને દુઃખનાં સાધનો બનાવી મૂકે છે. પક્ષાપક્ષી, પ્રતિષ્ઠા માટેની પગપટ્ટી કે જેવા ડોષોએ એના કરતાં વધુ સારા દેખાવાનો ડોષ વગેરે મોખતો આવી રિથિત માટે કારણભૂત હોય છે. જેની મનની ગતિ સરળ અને સીધી તેવું બહુતર ઉપયોગી નીવડે છે. મનને સમજતા શીખીએ તો એવું બહુતર હોય તો પણ આત્મ સામર્થ્ય પ્રમટે છે.

મનને કષ્ટ રીતે સમજવું અને સાચવવું એનો ખ્યાલ આપતાં પદ્મીતજીએ કહ્યું હતું કે આત્મ નિરીક્ષણ-જાત તપાસ મનને સાશુત રાખવાનું અને સમજવાનું એજ સાધન છે ખોટા સંસ્કારો ખોટી ટેવો, ઉસ્કેરા વાની ટેવ, વધુ પ્રહારક કરવાની ટેવ, ડોળ કરવાની ટેવ વગેરે કુટેવો દૂર કરવાથી મોખતા ઠેગવાય છે અને વધે પણ છે.

ટીબેટના બળવા વિશે નહેરૂ

ચિનનું ટીબેટ પર પ્રભુત્વ હીંદે સ્વિકાર્યું” એટલે એને એમ માન્યુ જ હતું કે, ટીબેટના લોકો પોતાના સ્વતંત્ર જીવનનો આનંદ અનુભવશે.” વડા પ્રધાન નહેરૂએ કહ્યું :

“હું ઇચ્છું છું કે તેઓ પર જીભઓ જુલમ કે દબાણ ન લાવે.” એમને વધુમાં ઉમેર્યું :

શ્રી નહેરૂ મદ્રાસમાં એક બહાર સભામાં બાલી રહ્યા હતાં તેઓએ વધુમાં કહ્યું કે, મેં માન્યુ હતું કે; ટીબેટનો સવાલ જે ભિન્નભિન્ન લખાણો થયાં છે અને ચિનનું પ્રભુત્વ સ્વિકાર્યું” છે તેમ જ ટીબેટના લોકો માટે સ્વતંત્ર નાગરીત્વ સ્વિકારાયું છે તેથી ઉકલી જશે. ટીબેટીયનો માટે સ્વતંત્રતા સિવાય બીજો આનંદ જનક ઉકેલ હું નહોતો જાણુ તો.” ચિન સરકારે અને ચિનના લોકોએ આ આટો સ્વિકારી

હતી. “ટી બે ટી ય ન ચાઇનીઝ નથી.” એમ તેઓએ કહ્યું અને ઉમેર્યું કે; ચિનના લોકો હાન કહી તેમને બોલાવે છે. ટીબેટીયનો ટીબેટીયન્સ છે અને પોતાનો દેશ તેઓએ ઘડયો છે.

છેલ્લા ૧૦૦ વર્ષથી બે પ્રજા વચ્ચે લડાઇ ચાલે છે. કેઇક વાર ચિન ભાર ઉઠાવે છે અને ડેટલીક વાર નથી ઉઠાવતું. આથી તેમના બાર ઉઠાવવાના હકકને સ્વિકારી તેમનેની હકક સ્વીકાર્યો મે માન્યું હતું કે ટીબેટીયનોને કચડ વામાં નહી આવે અને તેઓ (અનુસંધાન માટે જુઓ પાનું ૧૫૭)

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

શુક્રવાર તા. ૨૪ એપ્રિલ, ૧૯૫૯.

ન્યાયનો વિજય

અઠવાડીયામાં સમાચાર બહાર થયા છે કે જે બાકીના ૬૧ લોકો સામે ટ્રીબ્યુનલે કેસ ચાલુ હતો તે રદ કરવામાં આવ્યો છે. અને આ ૬૧ લોકોને છોડી મુકવામાં આવ્યા છે. ન્યાયનું આ પગલુ ક્યારનું બરાબરું જોઈતું હતું પણ મોડી મોડી તો પણ ન્યાયની જીત થઈ એ ઘણી હવની વાત છે. અમારે મન આ કેસનું મહત્વ ન્યાયની દ્રષ્ટી કરતાં પણ રાજનૈતિક દ્રષ્ટીએ વધારે છે.

શરૂઆતમાં સરકારે ઇલાયદાપણના વિરોધીઓ સામે લડવા માટે આ કેસ રજુ કર્યો હતો. બચાવ પક્ષે આ પડકાર સ્વિકાર્યો અને રાજનૈતિક રીતેજ એની સામે લડવાની તૈયારી કરી. આજે સરકારની તે કેસમાં હાર થઈ છે તે બતાવે છે કે, ઇલાયદાપણની નિતાની રાજકીય ક્ષેત્રમાં હાર થઈ છે અને ઇલાયદાપણના વિરોધીઓની રાજકીય ક્ષેત્રે જીત થઈ છે.

પ્રજાસત્તાક સમાજમાં આવી હાર પછી સરકારે રાજનાયુ આપી હેવું જોઈએ અને દેશના લોકોએ નવો પક્ષ ચુંટવો જોઈએ. પણ દક્ષિણ આફ્રિકા અને તેના ગેરાર લોકો પ્રજાસત્તાક નથી રહ્યા અહીં તો જંગલનો કાયદો છે, જ્યાં રાજકર્તા લોકો પોતેજ સત્તાધીશ હોય છે.

આ કેસની હાર ઉપરથી ઇલાયદાપણના વિરોધીઓને શીખવા હું છે કે જે નેશનાલીસ્ટ સરકાર સામે એકત્ર રીતે વિરોધ કરવા માં આવે તો એમને હરાવી શકાય છે.

આને પહેલ પહેલો દાખલો એલેક્ઝાન્ડ્રા ટાઉનશીપના લોકો એ ઠરી જતાવ્યો હતો. આ દેશમાં અને પરદેશમાં ટ્રીબ્યુનલ દ્વારાને માનવ સ્વતંત્રતા પર એક જંગલી હુમલા તરીકે ગણ્યો હતો. લોકોએ પોતાની જુદાઇઓ ભુલીને ટ્રીબ્યુનલ કુંડમાં પુલ્લે હાથે ફાળો આપ્યો અને પરીણામે. આજે આપણે એના કુળ જોઈએ છીએ કે સરકાર પોતાની જ ન્યાની કોર્ટમાં ચુરખ ઠરી છે. જે ન્યાયાધીશોને આ કેસ માટે રોકવામાં આવ્યા હતા. એમને સ્પષ્ટ કહી દીધું કે, વગર બાતમીએ એમની સામે ચુન્ડેગારો ઉભા કરવા માં આવ્યા હતાં.

આપણે આથી સંપનો કાયદો જોયો અને એ પણ જોયું છે કે ઇલાયદાપણ પર જીત મેળવી શકાય છે. આવે વખતે વખત બરબાદ ન કરતાં ફરી આપણે એકત્ર થઈ ઇલાયદાપણ સામે લડવાની નવી રીતો યોજવી જોઈએ.

આફ્રિકાની સ્વતંત્રતા એટલે બધાની સ્વતંત્રતા

ઇટલીની રાજ્યો દરમિયાન ઓરેન્ડોમાં પેન આફ્રિકન કોંગ્રેસની પરિષદ બરાબ હતી. આમાં ઘણા નિવેદનો બહાર કરાયા હતાં જેના ઉપરથી આપણે પેન આફ્રિકન નિર્તા સમજી શકીએ. અમારા આ અંકમાં અન્યત્ર કે કોઈના ઉત્સાહ આપ્યો છે જે પરથી દક્ષિણ આફ્રિકાના લોકો આ ચળવળની માહિતી મેળવી શકે. મી. રોબર્ટ એમ. સોલુકવેની પ્રમુખ તરીકે ચુંટણી થઈ હતી. અમનું બાવણ નીચે આપીએ છીએ.—તંત્રી.

“પ્રમુખ મહારાજ તથા આફ્રિકાના પુત્રો તથા પુત્રીઓ.

“આ કોંગ્રેસનું ઉદ્ઘાટણ, ડો. યાન્ડા અથવા મી. કે. કુઆન્ડાને હરતે કરવાની આજ્ઞા રાખવામાં આવી હતી. પણ તેઓ હાલમાં જેલના શળીયા પાછળ છે, કારણકે એમને આફ્રિકાને માટે દક્ષિની મંત્રણી કરી હતી. આથી આ કામ આજે મારે કરવું પડે છે.

આપણે હાલ એવા વખતમાંથી પસાર થઈ રહ્યા છીએ કે એમાં સારા તથા ખરાબ બંનેમાંથી એકની જીત અથવા હાર થવાનો સંભવ છે, વિજ્ઞાનમાં પણ આપણે એટલા આજળ વધી રહ્યા છીએ કે, કદાચ ઇશ્વરે આપણે આપેલી સુધી ઉપર સંપુર્ણ કબજો મેળવી શકીએ.

આમ છતાં, આ બધી ઉત્તી ડોવા છતાં, આપણે જોઈએ છીએ કે, માથુસ માથુસ વચ્ચેનાં સામાજિક સંબંધ હજી ઉભાયા નથી. આને લીધે આજે આપણી દુનીયા બે મોટા પક્ષોમાં યદ ગદ છે. એક કેપીટલીસ્ટ અને એક સોશીયાલીસ્ટ. આના નેતાઓ અમેરીકા અને રશીયા છે. આજે આ બે પક્ષો, ચંબોની મારા મારીમાં ઉતરી પડ્યા છે, અને બંને પક્ષોની પાસે ઘાતકી અને નાશકારક શસ્ત્રો છે, અને તે હજી વધારી રહ્યા છે કે—અને તેથી દુનીયા બપ બીત થઈ રહી છે. સંપથી રહેવાની મોટી મોટી વાતો યતી હોવા છતાં, આ બે પક્ષો એવું કરી રહ્યા છે કે, જેથી એમ લાગ કે તેઓ સંપથી રહેવા માગતાજ ન હોય.

આની પરિસ્થિતિમાં, દક્ષિણ આફ્રિકાનું સ્થાન ક્યા છે, અને આપણે આફ્રિકનીસ્ટો થું બાગ બજવવાના છીએ? આજે એશીયાના દેશોને સ્વતંત્રતા મળી છે તેથી કેપીટલીસ્ટોનું ત્યાં કાંઈ ચાલતું નથી. હવે એમની નજર આફ્રિકા ઉપર પડી છે. રશીયા અને અમેરીકા બંને આફ્રિકન રાજ્યો ઉપર કાણ મેળવવા માટે બનતા પ્રયત્નો કરી રહ્યા છે. ઘણા આફ્રિકનો એમાંથી એક પક્ષ તરફ દોરવાઈ પણ રહ્યા છે.

આજે આફ્રિકા ખંડ નવા જન્મની વેદના બોગવી રહ્યું છે. તેમજ જુદમી રાજ્ય જીત મેળવી રહ્યું છે. આ દેશની સરકાર કાયદેસર રીતે આફ્રિકનોને બૂએ મારવાના પ્રયાસો કરી રહી છે, વળી આફ્રિકનોને કાયદેસર રીતે શિક્ષણમાંથી વંચીત કરાઈ રહ્યા છે, અને કબરો આફ્રિકનો, નોકરીની શોષમાં રસ્તા આ ઉપર રખડે છે. એવા આ જુદમી રાજ્યમાં આપણે બહારથી લાલચો બતાવવામાં આવે ત્યારે એ સવાલ ઉભો થાય છે કે, એમને આપણે શું જવાબ આપવું?

આપણા આ ખંડના આફ્રિકન નેતાઓ એ જવાબ આપ્યો જ છે. ડો. ન્કુમાએ કહ્યું છે કે આફ્રિકા

એક પક્ષમાં જોડાવવાનું નથી, તે સ્વતંત્ર રહેશે. તેમજ ના ઇશીયાના ડો. અગ્રીધીએ પણ સ્પષ્ટ કહ્યું છે કે, આફ્રિકાને લાગે વળગે છે, ત્યાં સુધી તેઓ સ્વતંત્ર રહેવા ઇચ્છે છે. મી. ટોમ મ્બોયાએ વધુ આ કરી બાધોમાં સ્પષ્ટ કહ્યું છે કે, આફ્રિકા પશ્ચીમ શાહીવાદમાંથી મુક્ત થઈ રશીયન શાહીવાદમાં નથી સપડાવવા ઇચ્છતું.

અમારો પણ આજ મત છે. તેમ છતાં આપણે એટલી વસ્તુ સ્વિકારવી જોઈશે કે, જે દેશો, રાજકીય પુલ્લવાદ માં માને છે, તે, સ્વતંત્ર ઉત્તી કરી રહેલા દેશો કરતા વધુ ઉત્ત મળી રહ્યા છે. આજે યાન, ઉલોગીક રીતે હોઈ કરતાં ઘણું આજળ વધ્યું છે. પણ આ ઉત્તી હોવા છતાં યીજ માં બધી સત્તા સરકારના હાથમાં જ છે. આફ્રિકનીસ્ટો, આ નીતીમાં નથી માનતા અને તો પશ્ચીમની રાજકીય પ્રજાસત્તાક નીતીમાં માનીએ છીએ. અમારું માનવું છે કે બધાની આવક સરખી હોવી જોઈએ. જેથી બધાને સમાન લાભો પણ મળી શકે. આ રીતે પુર્વ અને પશ્ચીમની સારી વાતો મળી શકી, અને સ્વતંત્ર રહેવા ઇચ્છીએ છીએ.

આફ્રિકાના ખીબ રાજ્યોમાં વસતાં આફ્રિકનો સાથેના અમારા સંબંધ વિષે કે એટલું જ કહેવા ઇચ્છું છું જે બયોર્ન પેરોરે, “પેન-આફ્રિકાનીસ્ટ” નામના પોતાના પુસ્તકમાં આફ્રિકનોના ભાવી વિષે લખતા બજાબું છે કે “આજે રાજકીય વિચારો બરાબતા આફ્રિકનોમાં એક વિચાર આજળ પડતો છે. એ એ કે, આફ્રિકાના બધા આફ્રિકનોનું બાવી એકજ છે. જ્યાં આફ્રિકાના એક ભાગમાં, આફ્રિકનો ઉપર જે થાય છે તેની અસર બીજા ભાગમાં વસ્તા આફ્રિકનો ઉપર થાય જ છે.”

એમને ધાનાનો આબાર માનીએ છીએ કે એક સ્વતંત્ર આફ્રિકન રાજ્ય તરીકે, તે આજે આફ્રિકાના ખીબ રાજ્યોમાંથી ગેરો શાહીવાદ દુર કરવી નો પ્રયત્ન કરી રહ્યું છે, અને આપણો આ ખંડમાં એક યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ ઓફ આફ્રિકા સ્થાપવાની ઇચ્છી બરાબે છે. એમ માનીએ છીએ કે હરેક આફ્રિકન રાજ્ય કે જે કેપણ કાયદો સુધી અને મોરોકોથી મેડેગાસ્કાર સુધી પહોંચ્યું છે. એ યુનાઇટેડ સ્ટેટસને સિદ્ધ કરવાનો પોતાનો પક્ષ માને.

નાના સ્વતંત્ર રાજ્યોના દીર્ઘ હવે ખલાસ થયા છે. આજે આફ્રિકા અને રશીયા, કે જે જે મહાન દેશો છે, તેમની પાસે, અનહદ બજાબું અને વસ્તી છે. અને ખીબ આફ્રિકન યુરોપના નાના સ્વતંત્ર રાજ્યો પોતાની હેવાતી માટે, બરકરી બજાબું આપીક અંતરૂબો કરી રહ્યા છે.

આને ઇતીહાસીક રીતે આપણે આખા આફ્રિકા સાથે એક છીએ, અને આજના સવાલોને ઊંઘ કરવા માટે સમસ્ત ખંડે એકત્ર થઈને જ રહેવું જોઈએ.

આજ કારણથી અમે આફ્રિકાની બધી રાષ્ટ્રીય ચળવળો સાથે એકત્ર છીએ. આ બધી ચળવળોથી જ યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ ઝોન આફ્રિકા રચવાશે. —એક સ્વતંત્ર પ્રબલસત્તાક રાજ્યોનું સંઘકૃષ્ટ કરી આફ્રિકામાં શાંતી સ્થાપવા અને આર્થિક સામાજિક અને રાજકીય જનતા મેળવવા માટે ગોરા શાહીવાદ નો નાશ કરવો જોઈ. આફ્રિકાની

રાષ્ટ્રીય ચળવળો આજ સિદ્ધ કરવાની પ્રયાસો કરી રહી છે. બધાનું માનવું છે કે આફ્રિકન બહુમતીનું રાજ હોવું જોઈએ. પેન-આફ્રિકનીઝમના પીતા ડો. ડ્યુ બોયે જણાવ્યું હતું કે, “ફુનીયા ના મોટા ભાગના લોકો રંગીન છે. માનવતામાં વિશ્વાસ રાખવો, એટલે રંગીન લોકોમાં વિશ્વાસ રાખવાનો છે, ફુનીયાનું ભાવો, એજ છે ને રંગીન લોકો ધડકો, અને બનાવશે.” જેમ આ ફુનીયાનો સવાલ છે, તેમજ આફ્રિકાનો પણ સવાલ છે. આફ્રિકાનું ભાવો એજ છે ને આફ્રિકનો ધડકો અને બનાવશે.—(અધુરું.)

એક રાજકીય પ્રાણી-મી. સોલ્યુકવેને પુછે છે

પેટ પુવલોંગમ

પેન-આફ્રિકનીસ્ટ કોંગ્રેસના પ્રમુખ મી. રોબર્ટ સોલ્યુકવેને એ એમના બાપણ દરમીયાન જણાવ્યું હતું કે, “આફ્રિકાનીસ્ટો માને છે કે એક જ ભત્તી છે. જેમાં આપણે બધા છીએ અને એ માનવ ભત્તી છે. પેન-આફ્રિકનીસ્ટ કોંગ્રેસનું ધ્યેય એ છે કે એક આફ્રિકાનીસ્ટ પ્રબલસત્તાક સમાજની સ્થાપના કરવી. જેમાં માનવનો અધ્યાત્મિક અને અધિભૌતિક લાભો જળવાય.”

પ્રમુખ મી. સોલ્યુકવેનું શું? એમને હજુ લોકોને ખાત્રી આપવાની રહે છે. કારણ કે એ, એન. સી.ના ચોક્કસ સભ્યોએ પેન-આફ્રિકાનીઝમને કોમી પક્ષ તરીકે જાહેર કર્યો છે. આફ્રિકાનીસ્ટોની ખરી કસોટી હવે ભાવીમાં થવાની છે. એ જોવાનું છે કે એમના નેતાઓ રાજનીતીમાં કોમી બેદ બાવ દાખલ થવા દેશે કે નહીં. હજુ સુધી એવું જાહેર નથી થયું કે આફ્રિકામાં વસનારાઓનું આફ્રિકા છે. આફ્રિકાનીસ્ટોની લઘુમતી કોમો તરફની નિતી પણ હજુ જાહેર નથી કરાઈ.

ને લોકોને આફ્રિકનીસ્ટ વિરૂદ્ધ કોષ્ટક પણ પુર્વગ્રહ નહીં હોય. એમને આ સાંભળી આનંદ થશે. પ્રબલ સત્તાકવાદીઓ મી સોલ્યુકવેને આપકારશે કારણકે તેઓ કહે છે કે, “ફુનીયાનાં કોષ્ટક પણ ભત્તીઓ નથી ફક્ત એક માનવ ભત્ત છે.” એકોરલેવાકીયાના સ્વ. વડા પ્રધાન યાન માઝારીકે યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ જવા માટેની વીસામાં જવારે “ભત્તી”ની જગ્યામાં “માનવ” લખ્યું હતું ત્યારે એમની પબ્લ વાદવાદ થઈ હતી. (મી. માઝારીકનું મૂલ્ય ત્યાર બાદ કોમ્યુનીસ્ટ હુમલા દરમીયાન અચાનક અને અતજ્ઞપણામાં થયું હતું.) એમને, એ વખતે “માનવ” લખી એક નાનું સાદસ નકોલું કહ્યું કારણ એમના જીવન દરમીયાન એમની રાજકારવાદીમાં અંબીર જોખમેને ભોજો પણ તેઓએ એ વસ્તુ સિદ્ધ કરી બતાવી હતી કે તેઓ ખરેખર માનવ ભત્તીની એકતામાં માનતા હતાં.

નવી ચળવળના ખબરથી મી. એ. બી. ન્ગોબોએ મીશીત-કોમીવાદની ટીકા કરી હતી. એમને જણાવ્યું હતું કે “એક આફ્રિકન એટલે એ કે જે આફ્રિકાને પોતાની માતૃભૂમી માને છે, આફ્રિકાને તે વફાદાર છે. અને એના હિત માટે તે પોતાને ફોલે આવતો ભોમ આપે છે.” મી ન્ગોબોનું કહેવું હતું કે આફ્રિકન એ એક કોમી શબ્દ નથી. આની ઉપરથી એમ જણાવ છે કે આફ્રિકનીસ્ટ કોમીવાદમાં માનતા નથી. એ લોકો ખરેખર આવા વિચાર ધરાવે છે અને એમના આદર્શો ને વફાદાર છે કે કેમ એ તો જોવાનું રહ્યું. આ વસ્તુ એક વીજ ઉપરથી સિદ્ધ થશે. અને એ એ કે તેઓ ગોરાઓને અને દોઈઓને પોતાના સાથીદારો તરીકે સ્વિકારશે કે કેમ. દાખલા તરીકે આજે મારા ધર્મમાં, મારા ખાવા પીવામાં, મારી ભાષામાં, મારા સંગીતમાં અને મારી કોમની સ્ત્રીઓના પહેરવેશમાં હું એક દોઈ પ્રાણી છું. પણ રાજકીય વિચારોમાં અને મારા સાથીદારો સાથે અને દક્ષીણ આફ્રિકાને વફાદાર રહેવામાં હું એક રાજકીય પ્રાણી તરીકે શુદ્ધ આફ્રિકન છું. જો હું આજે પેન-આફ્રિકનીસ્ટ કોંગ્રેસને સભ્ય થવા ઇચ્છું તો શું મી. ન્ગોબો, મી. લીબાલો અને મી. સોલ્યુકવે મને એક સભ્ય તરીકે સ્વિકારશે?

આજે આપણે વિચાર થાય છે કે આફ્રિકનીસ્ટો આ શબ્દનો ઉપયોગ કષ્ટ રીતે કરે છે. ને લોકો આફ્રિકાની રાજનીતીમાં રસ ધરાવે છે અને જાગ લે છે તે લોકો જણે છે કે આફ્રિકનીસ્ટ ચળવળ જળવાન છે. ધાના ની સ્વતંત્રતા બાદ અને ખાસ કરીને આફ્રિકાની ડેન્કેન્સર સંપછી એક પોકાર સંબળાય છે, એ એ કે “આપણા જીવન દરમીયાન સંબંધિત આફ્રિકા.” પેન-આફ્રિકનીઝમ આજે ફક્ત એક સ્વપ્ન નથી રહ્યું. જેમ દોઈમાં “સ્વરાજ્ય”ના શબ્દથી અને ઇન્ડો-નેશીયામાં “મરદીકા”ના શબ્દથી દેશ શુંજ ઊંચો હતો. તેમજ આજે પેન-આફ્રિકનીઝમ સ્વતંત્રતાની આશાને જાગૃત કરે છે. અને સાથે સાથે શાહીવાદ જે જામલાઓ પાડ્યા છે, એના જોડાણના સ્વપ્ને દેખાય છે. મી. ન્કુમા પોતાના જીવન દ્વારા બતાવે છે કે તેઓ ભત્તીબેદમાં માનતા નથી. વીરુદ્ધ લોકોએ સિદ્ધ કરે છે કે તે માણસને એક કોમની વ્યક્તી તરીકે નથી જોતા પણ એક માનવ તરીકે જુવે છે.

લામણી કે લાવતાની ભુમિકાએજ પોતાના નેતાઓને અનુસરવા સિવાયનો ભારવમાં બીજો રિવાજ નથી; આપણે રામનો વિચાર કરીએ છીએ, કૃષ્ણનો વિચાર કરીએ છીએ, મહાદેવનો વિચાર કરીએ છીએ. ખીજા કેટલાય મહાનુભાવોને વિચાર કરીએ છીએ. અને એટલાથી પરમ તૃપ્તિ માનીએ છીએ. આપણા ઇતિહાસનાં કેટલાક મોટાં મોટાં નામોના આપણે ભક્તો છીએ પરંતુ તેમને આપણે અનુસરી એ છીએ અથ્વું કહેવા તો આપણી પાસે બાગ્યેજ કંઈ હોય છે. ખુદ માંધીજીની બાબતમાં પણ આપણે એવુંજ કહ્યું છે.—દેખરલાઈ.

ચીનના આક્ષેપોને સાણસણુતો જવાબ

નવી દીલ્હી

વડા પ્રધાન શ્રી નહેરૂએ લોકસભામાં જાહેર કહ્યું હતું કે ભારત-ટીબેટ સરહદ પર ચીની સૈન્યની જમાવટ થાય છે એવા વિરોધી સભ્યોએ કરેલા આક્ષેપો અંગે મને કશી ખબર નથી. આ આક્ષેપોના અખ ખારી હેવાવ ટીકાને શ્રી નહેરૂ બોલી રહ્યા હતા. ચીનની સરકારની યાદીમાં જણાવ્યું છે કે ટીબેટમાંના બળવા માટેનું દોરી સંચાર કરતું કેન્દ્ર કાલીખોંબ હતું એ હેવાલનું શ્રી નહેરૂએ ખંડન કહ્યું હતું. શ્રી નહેરૂએ જણાવ્યું કે જેલ્લા કેટલાક મહિનાઓથી કદાચ એકાદ વર્ષથી આ સંબંધમાં ચીને કદી જાતી ફરિયાદ કરી નથી.

કરેલી ટીકા અને ચીનની સરકારની યાદી સંબંધમાં ઉપરોક્ત જવાબ આપ્યો ત્યારે સભાગૃહે શ્રી નહેરૂને તાળીઓના ઝડમડાટથી વધારી લીધા હતા.

ચીની સૈન્યની પકડમાંથી છટકાને ભારતમાં આશરો મેળવવા માત્રતા ટીબેટીયન હિન્દુસ્તાનને ભારત આશરો આપશે એવી ખાતરી મેળવવા માટે લોકસભાના સભ્યો આતુરતા પુર્વક પ્રશ્નો પુછતા હતા. તેના જવાબમાં શ્રી નહેરૂએ જણાવ્યું હતું કે સરકાર પાસે આ સંબંધમાં કોઈ ચોક્કસ નીતિ છે-કે નથી એ પ્રશ્ન જ નથી. આ અંગે સરકાર પાસે ચોક્કસ અને સ્પષ્ટ નીતિ છે જ પરંતુ એનો અમલ સંયોગો પર આધાર રાખે છે. શ્રી નહેરૂએ જણાવ્યું કે અત્યાર સુધી ટીબેટમાંથી ભારત આવતા લોકો ની સંખ્યામાં મથુના પાત્ર વધારો થયો નથી. અને જ્યારે પ્રસંગ ઉપસ્થિત થશે ત્યારે વ્યક્તિગત કેસમાં એની ગુણવત્તા મુજબ નિર્ણય કરાશે. લોકસભામાં ટીબેટ અંગેની ચર્ચા પરની ચીનની સરકારની ટીકાને જવાબ આપતાં શ્રી નહેરૂએ જણાવ્યું હતું કે : ભારત ટીબેટની જનતા સાથે મૈત્રી સંબંધ જાળવવા માગે છે અને ટીબેટની જનતાની સ્વતંત્ર પ્રગતિ પ્રગ્ણે છે, સાથે સાથ આપણે ચીન સાથે પણ મૈત્રી જાળવવા પ્રયત્નોએ છીએ; પરંતુ એનો અર્થ એ નથી કે આ સરકાર કે આ સંસદ કે કોઈએ પણ અમે તે દેશના કહેવા મુજબ વર્તવું, પછી ભલેને એ દેશ અમે તેવો મહાન કેમ ન હોય.

શ્રી નહેરૂએ ઉમેર્યું કે આંતરરાષ્ટ્રીય કાયદા હેઠળ સામાન્ય રિયતિ એવી છે કે દરેક રાજ્ય વિદેશીને પોતાના રાજ્યમાં આશરો આપવો કે નહીં આપવો એ બાબતમાં મુક્ત છે. આ બાબત હિન્દુસ્તાનને આશરો આપવાની બાબતમાં પણ છે આમ આ બાબત રાજ્યની સંપૂર્ણ સુવેપરી સત્તાની વાત છે. આમ જતાં કોષ્ટક વ્યક્તિ આશરો શોધવા ગામતી હોય તો તે અંગે ગુણવત્તા પ્રમાણે વિચાર કરાશે.

બળવો ફાટી નીકળ્યો તે અમાઉ દલાઈ લામાએ ટીબેટમાંના ચીની મવર્નર પર લખેલા પત્રને ઉલ્લેખ કરી શ્રી નહેરૂએ જણાવ્યું આ પત્ર ખરેખર લખાયો હતો કે કેમ તે હું જાણવા માંગું છું. શ્રી નહેરૂએ આ પત્ર ને દલાઈ લામાએ લખેલો છે તેને ‘આશ્રય’નક પત્ર’ લેખાવ્યો હતો. અને ઉમેર્યું હતું કે આથી વધુ હું કદી શકું એમ નથી. ઉલટું હું વધુ જાણવાં માંગું છું.

—કચ્છની ધરતીમાં કાચુ લોખંડ અને જીસમ ઘાતુ જણાયું છે. વધુ તપાસ ચાલુ છે.

લોકસભામાં સામવાદી સભ્યોએ ટીબેટમાંની હેલ્દી પરિસ્થિતિ પરત્વે

ચેન-આફ્રિકન કોંગ્રેસ ઇચ્છે છે આફ્રિકનેનું રાજ

સંસાધના ઓરલેન્ડોમાં ઇસ્ટરમાં મળેલા આફ્રિકાનીસ્ટોએ ચેન-આફ્રિકન કોંગ્રેસની સ્થાપના કરી હતી. આમ કરી ઇલાયદાપણા સામે એક વધુ બળવાન મોરચો ઉભો કર્યો છે. આ પરીપદ શનીવારે યપોરે મી. એડ. એલ. મોથોપેન્નના પ્રમુખપદે ઉઘાડી મુકાઇ હતી. એમને પોતાના બાપણમાં જન્માળ્યું હતું કે, "આફ્રિકાનીસ્ટો એક આફ્રિકન સમાજની સ્થાપના કરવા ઇચ્છે છે કે જે રંગ સામે લડે અને સમાજની સત્તા હાથ ધરે. એમાં જુદા જુદા ગ્રુપ્સ નહીં હોય અને જુદા અધિકારો નહીં હોય. બધાજ રંગ કે જાતીના ભેદ વગર એકજ કાયદા નીચે હશે. એમને એમ જન્માળ્યું કે બીન-આફ્રિકનેા આ દેશમાં એ વસ્તુ સ્વિકારવી જોઇશે કે ખરી બહુમતીના રાજનીચે એમને રહેવું પડશે.

આ પરીપદમાં દેશમાં ઘણા ભાગે માંથી પ્રતિનિધિઓ આવ્યા હતાં. કેપ અને બીજા દુરનાનો પણ આમાં સમાવેશ થતો હતો. ઘણા લોકો જોવા અને સાંભળવા પણ આવ્યા હતાં.

તે દીનમના કાર્યક્રમમાં પ્રમુખ વસ્તુ મી. સોલુકવેનુ બાપણ હતું. જે અમે આ અંકમાં બીજા આર્યું છે.

પરીપદ રાષ્ટ્રીય સાથે ઉઘાડી મુકાઇ હતી અને નાજ દીસે તે રેવ. મી. નોલામાં એ ચાલુ રાખી હતી. તેમની સાથે રટેજ પર પ્રિટોરીયાના રેવ. એન. બી. ટેન્ટસી અને જોખર્મના ડાહ્યુ. ડીમખા હતાં.

મી. સોલુકવેના બાપણ પછી તેના પર ચર્ચો શરૂ થઇ હતી. ચર્ચો દરમ્યાન એવો પ્રશ્ન પુછાયો હતો કે રાષ્ટ્રીય આઝાદીની સ્વળવળ માટે આફ્રિકાનીસ્ટો શા માટે સ્થાપીત થાય છે. અને એ. એન. સી.માં રાજકીય પક્ષ તરીકે શું કામ નથી રહેતા? વક્તાએ જણાવ્યું કે આને સૌથી મહત્વનું એ લાગે છે કે બધાના રાજકીય મતોને બાજુએ મુકી સમસ્ત આફ્રિકનેનું સંમંદ્યુ દરમુ જોઇએ. મારા મત મુજબ સમાજવાદી આર્થિક નિતી હોવી જરૂર છે.

એક પ્રતિનિધિએ પુછ્યું કે આફ્રિકાનીસ્ટો એ. એન. સી.માંથી શા માટે જુદા થયા? પ્રશ્નને જણાવ્યું કે, "આફ્રિકાનીસ્ટો જુદા થયા છે ત્યારથી તેમની એ. એન. સી.ની નિતીની ચર્ચા ન કરવાની તેઓએ નિતી રચીકારી છે. તેમજ આફ્રિકા માટે આઝાદી મેળવવાના પ્રયાસને વળગી આગળ વધવાનું ધ્યેય રાખ્યું છે.

આ પરીપદના બીજા ખાસ બનાવેમાં ધાનાના વડા પ્રધાનનેા અને ગાયેનાના વડા પ્રધાનનેા સંદેશો હતો.

મી. પીટર રાખેરિસેએ કોન્ટ્રેન્સ ના સિદ્ધાંતો દર્શાવતું નિવેદન બહેર ક્યું હતું જે ઘણી ચર્ચા બાદ સ્વિકારવા માં આવ્યું હતું (એ નિવેદન આ ઠાપાના આવતા અંકમાં આપશું.

—ત'ત્રી.) એમના બાપણ દરમીયાન મી. રાખેરિસેએ આફ્રિકામાં રંગબેદની શરૂવાત અને તેના ઇતિહાસની રૂપરેખા આપી હતી. અને આને ગોરા શાહીવાદ સામે શરૂ થયેલા વિરોધના

કારણો રજૂ કર્યા હતા. એમને આફ્રિકાનીસ્ટ સ્વળવળનું ધ્યેય કહી બતાવ્યું હતું અને મી. સોલુકવેની જેમ એમને પણ કોમી ભાવનાનો વિરોધ કર્યો હતો.

સેક્રેટરીનો રીપોર્ટ મી. પી. એચ. મોલોટસીએ વાંચ્યો હતો. આમાં એ. એન. સી.થી જુદા થવાના કારણો બહેર કર્યા હતાં સાથે સાથે એ પણ બહેર ક્યું હતું કે કોન્ટ્રેન્સને ઉઘાડવા માટે, ડો. બાન્ડા મી. ટોમ અમબે.મા મી. જુલીયસ નયેરીરી અને મી. કે. કુવાન્ડાને આમંત્રણો અપાયા હતાં પણ આજની પરિસ્થિતીને અંગે તેઓ આ આમંત્રણ સ્વિકારી ન શક્યા. મી. નયરીરીને એજ વખતે બીજી અમત્યની કોન્ટ્રેન્સમાં જવાનું હતું. એમને સંદેશો હતો.

નવી સંસ્થા જેનું નામ ચેન-આફ્રિકન કોંગ્રેસ રાખવામાં આવ્યું છે, તે સ્થાપનામાં આવી હતી. જેનું ધ્યેય નીચે પ્રમાણે છે.

(૧) આફ્રિકન રાષ્ટ્રીયત્વની ભાવનાથી, સમસ્ત આફ્રિકનેાને એક રાષ્ટ્રીય પક્ષમાં સંમળીત કરવા.

(૨) ગોરા શાહીવાદને રદ કરવેા, અને આફ્રિકન લોકો માટે સ્વરાજ્ય મેળવવું.

(૩) એક આફ્રિકાનીસ્ટ પ્રજાસત્તાક સમાજ સ્થાપવેા જેમાં માનવના આધ્યાત્મિક અને અધિકૌતીક આદર્શોને જાળવવામાં આવશે.

(૪) આફ્રિકન લોકોની શિક્ષણીક, સંસ્કૃતીક અને આર્થીક ઉત્તતી કરવી.

(૫) ફેડરેશન ઓફ આફ્રિકાના આદર્શોને પહોંચવાનેા પ્રયત્ન કરવેા, અને આફ્રિકન લોકોમાં એકતા સ્થાપવી.

કોન્ટ્રેન્સે પોતાનેા વાજટો રાખ્યેા હતા. લીલા રંગ ઉપર કાળા રંગથી આફ્રિકનેા નકશો, અને તેની વચ્ચે એક સેનેરી તારો જે સમસ્ત આફ્રિકા ઉપર પોતાના પ્રકાશ કીરણો વેરતેા દર્શાવવામાં આવ્યેા હતા.

નીચે પ્રમાણે સુદૃષ્ટી થઇ હતી. પ્રમુખ: આર. એમ. સોલુકવે. રાષ્ટ્રીય મંત્રી: પી. કે. લીપાલો. રાષ્ટ્રીય વ્યવસ્થાપક: ઇ. એ. અમ-કાકસા.

બળનચી: એ. બી. ન્જોબો. કમીટી મેમ્બર્સ: એલ. મોથોપેન્ન, એચ. એસ. ન્જોબો, સી. જે. કાઝી.

એક મંત્રી મંડળ પણ સ્થાપનામાં આવ્યું હતું. જેના સભ્યો નીચે પ્રમાણે હતાં: પી. એચ. મોલોટસી (ચેન-આફ્રિકન કોંગ્રેસના મંત્રી), એસ. ડી. ન્જોડીની (પરદેશ ખાતે), ડી. મોલેટી (બહેરાત અને સમાચાર), પી. એન. રોમોરોથો (શિક્ષણ એન. એન. માહોયેા (સંસ્કૃતીક કામકાજ), જે. ડી. નાઇજોર (લેખર) એચ. એમ. ડી. હલાટસાવાયો (નાણા અને આર્થીક).

કોન્ટ્રેન્સ શાંતીથી પુરી થઇ હતી. એ પ્રતિધિનિધિએ, મી. જે. ન્યુખાને ની હાજરી બારામાં સવાલ ઉઠાવ્યો હતો. એનો ખુલાસો કર્યા પછી મી. ન્યુખાને એ ચર્ચામાં ભાગ લીધો હતો.

આફ્રિકન કોમનેા ખરેા અવાજ રજૂ કરવેાને હરકો, ચેન-આફ્રિકન કોંગ્રેસ ધરાવે છે. એમ જણાવ્યું છે કે પોતાના ધ્યેયની સિદ્ધી મી. સોલુકવે, અહીંસક રીતે જ મેળવશે. એમ પણ જણાવ્યું છે કે, મોલોટનું શબ્દ એમને બહુ જ પસંદ છે. એટલું નહીં છે કે કોઇ પણ જાતના કોમવાદના જુલમ થી તેઓ વિરુદ્ધ છે.

“આફ્રિકા કે”નેા છેલ્લેા દીવસ

(પહેલાં પાનાનું અનુસંધાન)

આપણે આફ્રિકનેા અને બીન-ગોરાઓ દેશના કોયડા રૂપ નથી. આપણે ખેતરો ખેડીએ છીએ, ખાણો ખોદીએ છીએ અને કારખાનામાં કામ કરીએ છીએ. આપણે દેશનું ધન છીએ.

હવે વખત આવી ગયેા છે કહી દેવાનેા કે જે અમને તમે ન ઇચ્છતાં હોવ તો અમારૂં ધન પણ તમારે માટે સાડે નથી.

આથી જ કેંગ્રેસે નકકી કર્યું છે કે જે ઇલાયદાપણાની નીતી થી ઉત્પન્ન થએલેા માલ હોય તેનેા બહિષ્કાર કરવેા.

આવી જ જાતના ઠરાવેા કીંગ્સ વિલીયમટાઉન, ન્યાગાશા, અને બ્રેમા થયા હતાં.

સભામાં પોલીસેા હતાં પણ કાંઈ જ તોફાનેા થયા નહોતા.

કેટલાક પુરૂચેા ખાખી સુટ અને કાળી ટાઇ અને ઓરેન્જ, લીલા અને કાળા મેજા અને એજ રંગના વાવટા સાથે ઉભા હતાં.

અને ત્રીએા ચર્ચેા થાયેા હાયમાં પ્લેકાર્ડ્સ લઇ ઉભી હતી. જેમાં પાસેનેા વિરોધ કરવું લખાયું હતું.

“અનેતિક બીલ”નેા વિરોધ

ગયા મંમળવારે ડરબનના સીટી હોમાં ૨૦૦૦ જેટલા બધી કોમન લોકોની એક બહેર સભા યુનીવર્સમાં ઇલાયદાપણા સામે વિરોધ કરવ એકન પેટનના પ્રમુખ પદે મળી છે

પ્રોફેસર કુપરે કે જેઓ યુનીવર્સી ઓફ નાટાલની સોસાયોલોજી વિભાના ઉપરી છે એમને બાપણ કર જણાવ્યું હતું કે “૧૯૫૭માં આ બીલ પાર્લામેન્ટ સામે રજૂ કરવા આવ્યું હતું, ત્યારે તેને “જુદી યુવર્સીટી શિક્ષણ બીલ” તરીકે કહેવા આવ્યું હતું. હવે એજ બીલને “યુનીવર્સીટી ડેવલપ્મીને વધારવાનું બીલ” તરીકે કહેવામાં આવે છે. બન્નેનેા જેવું એક જ છે. નેચનાલીસ્ટ સરકાર યુનીવર્સીટીમાં સરકારી સત્તા ઇચ્છે છે જેમાં ઉચ્ચ ડેવલપ્મીને બરલે, ઉચ્ચ ઇલાયદાપણુ શિખવવામાં આવશે. આ યુનીવર્સીટીઓ કોમોનેલની નીતીથી સ્થપાયેા. અને તે પણ એવા યુવર્સી

કે બ્યારે ડુનીયા ઉત્તતીને પહેા જઇ રહી છે ત્યારે, દક્ષિણ આફ્રીકામાં કોમી બેદલાવેા ડેવલપ્મીના ક્ષેત્રમાં સત્તા તરફથી ધુસડવામાં આવે છે. આવી રીતે જુદા પાડવામાં બન્ને કાળા તથા ગોરાએને તુકચાન છે. બીન-ગોરાઓ માં ઝેર અને વેર ફેલાશે. ગોરાઓ ના મન કચવાશે, અને યુનીવર્સીટીના મન પણ અસંતોષી થશે. એક વખત બરર એવેા આચરી બ્યારે યુનીવર્સીટીના જીવનમાંથી બંધી જાતનું ઇલાયદાપણું ર થઇ જશે. હ આશા રાખું છું કે દીવસ જલ્દી આવશે.”

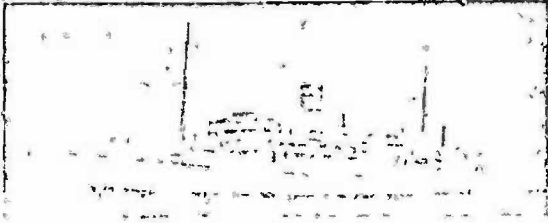
ફોર્ટહેર યુનીવર્સીટી કોલેજના કે ડી. અટીમકુલુએ અને જે.એન. પણ બાપણેા કર્યા હતાં.

ડો. ઇ. એચ. ડુકસે જણાવ્યું આ દેશમાં એવા કાયદાઓ આ કરે છે કે જેથી માણુચના મન ધોર નિરાશા છરાઇ જાય છે.

આપણે નીરાશ થવું ન જોઇએ. આ પછી બાણુ સત્ય છે, અને આ સત્યને માટે લડવાના છીએ. આપ હારશું તો એક દીવસ આપણા છેા રાએા, એ વાતનેા મર્વ લેશે કે આપ મનની સ્વતંત્રતા હુટવાના પ્રયા સામે બહાદુરીથી વિરોધ કર્યો હોવો.

બી-આઇ

મુ'બઈ કરાંચી અને ઇસ્ટ આફ્રીકાના બંદરો વચ્ચે મુસાફરી કરે છે.

સ્ટીમર કરંબ ૩૦મી એપ્રિલ ૧૯૫૯ના આવશે અને કરાંચી થઇ મુ'બઈ જવા પછી તે ૧૯૫૯ના ઉપકરો.

મુ'બઈ અથવા કરાચીનું ભાડું:

ફર્સ્ટ ક્લાસ	એક	બેરાક	વગર	પા. ૬૨-૦-૦
સેકન્ડ ક્લાસ	"	"	"	પા. ૧૦-૧૫-૦
થર્ડ ક્લાસ	"	"	"	પા. ૩૧-૧૦-૦

ગ્રાઉન્ડરી સ્પેશીયલ

નોન-વેલ્ટેરીયન	પા. ૪-૧૩-૦	નોન-વેલ્ટેરીયન	પા. ૧૦-૧૮-૦
વેલ્ટેરીયન	પા. ૪-૪-૦	વેલ્ટેરીયન	પા. ૬-૧૫-૦

વધુ માહિતી માટે મળો યા લખો:

શેખ હિમેદ એન્ડ સન્સ
(પ્રીટી લીમિટેડ.)

૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, — ડરબન.

ટેલીફોન : ૨૦૪૩૨ — ટેલીગ્રાફિક એડ્રેસ "કરામત."

માથે બાંધવાની રીળન અને વેલ્ડીઓ

મખમલ, સાટીન, ટાફેટા સીક્કની, રીબન અનેક રંગ, ડીઝાઇન અને સાઈઝમાં મળશે, લગ્ન મંડપ અને જોડર સજ્જાગરવા માટે જરૂરબાબંધ રીબનો મળી શકશે.

બચ્ચાં માટે મખમલ, અને રેસમ તથા ફેક્ટની ટોપીઓ કીફાયત ભાવે બનાવી આપવામાં આવશે.

અંગ્રેજી બાંધવા મખમલ, રેસમ, કોટન બિગોરેનાં કુલોની રંગ રંગની વેલ્ડીઓ અને અનેક પ્રકારના ક્લોથર્સ મળશે.

ટેબલ પર સુકવા માટે પ્લાસ્ટીકના સુંદર કુલો મળશે.

ઠેકાણું : માખરો હેટ્સ (પ્રો.) લી.

લોડીઝ એન્ડ ચીલ્ડરન્સ હેટ મેન્યુફેક્ચરર,

ફોન : ૮૩૫-૭૯૯૧ પહેલે માળે, બોક્સ પરપ૭.

માસ્કર મેન્સેન્સ — ૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, — જોહાનીસબર્ગ.

પો. બો. ૫૩૬૦

ટેલીફોન ૩૩-૫૬૨૦

ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ : "ભગતકો"

ભગત બ્રધર્સ (પ્રો) લી.

૧૪ કોર્ટ સ્ટ્રીટ,

જોહાનીસબર્ગ.

હોલસેલ અને રીટરેલ મર્ચન્ટ અને ઇમ્પોર્ટર્સ

ખાસ કરીને હમારે ત્યાં ઇન્ડિયન અને ઇંગ્લીશ ઘાસરી,

દેશી માથામાં નાંખવાના ભાત ભાતના તેલો-ચાતરો,

સ્ટેનલેસ સ્ટીલ, પીત્તળના અને એલ્યુમીનમના

વાસણો-કાચ અને પ્લાસ્ટીકની બંગડીઓ-

કેરમીક અને સ્ટ્રાઇકર તથા બીજી

સાનેક દેશી ચીજી કીફાયત

લાવથી મળશે.

પુશ બબ્બર !

તમારા ખર્ચેલા પૈસાનું પુરવવતર મેળવો. દેશમાંથી આવો કે દરિયાપારથી, ફરવા માટે આવો કે બીજનેસ અર્થે, પણ દરબાન આવવાનું અને તેા ઉમંગ ભિર આવ્યા આવો.

પણ ક્યાં ?

નાસ અને શરનાસું તમારી ડાયરીમાં લખી રાખો

આઉન્ટ એવરેસ્ટ વેલ્ટેરીયન લોજ

૧૨૬-૧૨૮ પ્રીન્સ એડવર્ડ સ્ટ્રીટ, — ડરબન. — ફોન : ૬૭૫૭૨.

કારણ

આ એક એવું સ્થાન છે કે જ્યાં સ્વચ્છતા, સુવડતા, સુખવસ્થા અને આરામના દર્શન થાય છે અને ન્યાંથી સ્ટેશન બબ્બર. બંદર નજીક પડે છે જેથી સમયનો બચાવ અને હરવા ફરવામાં મેળ આવે છે ?

- (૧) બહાર ગામ કે પરદેશથી આવનાર પેસેન્જરો માટે અગાઉથી બબ્બર આપશે તેા રહેવા સુવા માટે રીઝર્વેશન થઇ શકશે.
- (૨) ભોજનના પ્રબંધપર ભતિ દેખરેખ રખાય છે.
- (૩) લગ્ન અને તહેવારો માટે દરેક ભાતની સ્વાદિષ્ટ, સાત્ત્વીક મીઠાઇ શુદ્ધ ધીમાંજ બનાવીએ છીએ.
- (૪) બહાર ગામના એકંદરે પર પુરતું ધ્યાન આપવામાં આવે છે. એક વખત આડર આપી ખાત્રી કરવા ભલામણ છે.

લગ્ન પ્રસંગો માટે
અમને મળો.
 સુરતી જમણના અને સ્પેસલીસ્ટ છીએ.
 શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રોડેસીયાના ડોઈ પશુ ભાગમાં તમારે યુદ્ધમાં આવી રસોઈ કરવાનો અને કન્ટ્રીકોર્ટ વર્કશીપ.

કેપીટનસ બાલકની હોટેલ
 (ધી કેન્ટર મીઠાઈ હાઉસ)
 શ્રી અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના યુજીઆપર - ડરબન.
 ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ : KAPITAN.

ધીરુભાઈ પી. નાયક
 યુકેશીપર, યુસાફરી, વીમાનાં અને જવરજ એજન્ટ
 ઈન્ડિયાન અગર ટુનીયાના ડોઈ પશુ ભાગની હવાઈ દરિયાઈ જાગર જમીન માંગે યુસાફરી કરવા યેર બેઠાં અમારી મારફતે યુર્ગેન કરો.
 ઇંગ્લેન્ડ, આય, ચોરી, ફ્રાન્સ, બર્મામાં, પ્લેટબ્લાસ, વિનેરેન્સ નીમા અને ઈતરાની બાપીએ છીએ.
 ઈન્કમટેક્સ, પેરસનલ ટેક્સ, હિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ ઈમ્પ્રોવરન્સ સર્ટીફિકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો. પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લગતી બાબતોમાં ઈઈ પશુ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ.
 નેશનલ યુનિયનલ યાઈફ એસોસીએશન યાઈફ એસ્ટ્રીબીવા અને શોર્ટલાયર ઈન્સ્યુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.
Phone : 33-9033. 26 Barkly Arcade, Cor. 38, Market & Diagonal St., J'BURG.

તાજું ઉમદા ફ્રુટ
 આંબા અબાપ, લીલી અબાપ, રતાબ અને સુરણની ત્રાસમ માલુ છે. આડુ પેની ૮ રતલ, લસણુ શી. ૧-૩ રતલ.
 પાપાઠ નંબર ૧ શી. ૧૦, નંબર ૨ શી. ૮ ૧૦૦.
 કપુરી અને ચેવલી પાન બનર ભાવ, પોસ્ટલ જીડ. બાર્કોટ ગોલ શી. ૧૦-૬ લાંબી અને રકવેર બાર્કોટ શી. ૧૧-૩ ડબલ.
 રોડેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને ઈલેચબન કેંગોના એરડરો ઉપર પુરઈ બ્યાન-આપી ડોઈ પશુ વસ્તુ પરમીટ કરાવી મોકલ્યું.
All prices subject to Market fluctuations.
A. KADER & Co., (PTY) LTD.
 WHOLESALE FRUIT MERCHANTS
 P. G. Box 251. DURBAN.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!
 બેક્રમ સુટ, ડાઈનીંગરુમ સુટ, વોઈશીન, ઈશીયલ ઈસ્ક, સાઈકલોઈ એક્સિસ ટેક્સ, યુકે કેસ, ટેબલ, વાંચન કોષ્ટક અને જરીઈ સંકેશી. બંને પધારી લાભ લેવાં યુકેશી વાલ.
 —બોક્સ, ટેબલ અને કીચન ડેસ્ક—
 ને હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હવેયાં વઈ-વાર રહે છે. માત્ર રોકડા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ અંગાનો અને વેપાર માગલ વધારો.
L. MISTRY
 51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.
 PHONE 33-4691. BOX 2526.

હીંદની મોટામાં મોટી વિમાની કમ્પની તમારી સેવામાં

—ધી—

ન્યુ ઈન્ડીયા ઈન્સ્યુરન્સ
કંપની લીમીટેડ

સાઉથ આફ્રિકાના એકજ મુખ્ય પ્રતિનિધિ
ફ્રેટમજી બલભાઈ ફ્રેટમજી
 ૧૪૦ કવીન સ્ટ્રીટ,
ડરબન — નાટાલ.

સેવા અને નિર્ભયતા
માટે અમને મળો.

બધી જાતના વિમાઓ અમે ઉતારીએ છીએ,

પી. એ. બોક્સ ૧૬૧૦.
 રેસીડેન્સ : ૧૧૧ ઇલેવનથ એવન્યુ,
 ડરબન.

ટેલીફોન:
 એડીસ : ૨૫૮૪૫
 રેસીડેન્સ : ૩૬૪૧૩.

વિવિધ વર્તમાન

ટીબેટના બળવા વિશે નહેરૂ

સામાજિક અબરો

નોર્થ રોડેશીયા રેકરેશનનો નારા

નોર્થ રોડેશીયા રેકરેશનનો નારા ડોલાના ૨૫ વરસના યુવાન કાપ કરતાં મી. બી. આર. બાન્ડા કે, જેઓ આફ્રિકન નેશનલ ફ્રીડમ ચળવળ ના મંત્રી છે. તેઓએ એક સભામાં જણાવ્યું હતું કે, ઓડીય સરકાર ને ત્રોથ રોડેશીયાને સ્વતંત્ર સરકાર રચવા નહીં કે અથવા તેને માટે વખત નક્કી નહીં કરે તો અમે અમારે પ્રેરે તે પ્રેરણી લખશું.

મી. બાન્ડાએ નહેરૂ કહ્યું હતું કે, અમે ચળવળ અહીંસાથી કરવા ઇચ્છીએ છીએ. અને તે ઉપરાંત અમે ખાણેનું રાષ્ટ્રીય કરણ ઇચ્છીએ છીએ કે નેથી તેની આવક પહોંતેને ઉન્નત કરવામાં વપરાય. આ ઉપરાંત આફ્રિકનો પ્રધાન પદ સુધી પહોંતે એ પણ અમારી ઇચ્છા છે.

અમારી આ ઇચ્છાઓને અને માંમણી ઝોને અવન્યુવામાં આવશે તો અમે રેકરેશનના બંધારણનો બંધ કરશું.

ઠોકરીઓને ઇટાલીમાંથી

હાંકી કાઢી

ઇટાલીમાં ઓઝોના પોપાક માટેની નવી નવી ફેરોના ગોડલ તરીકે, ફોરોમાશીક મોડેલ તરીકે તેમ નાઈટ ઇથોની નતીકાઓ તરીકે ઠોકરી પરથી ઠોકરીઓ ધુસી અઇ છે. આમાં બિટીય અને ફેન્ય ઠોકરીઓ ની સંખ્યા બહુ મોટી છે. આ ઠોકરીઓને આ ધંધાઓ માટે લેખર પરમીટ લેવી પડતી નથી. અને આ ધંધાદાર તેઓ નોઠરી ધંધા વિના પણ ધુમ કમાણી કરી રખડતી કરે છે તે ઉપરથી ઇટાલીની નોલીસે આ બધી ઠોકરીઓને ઇટાલીની સરહદ ઠોડી ઝેકદમ ચાલ્યા જવા દુકમ કર્યો છે. જે ઠોકરીઓ એમ પુરવાર કરે કે તેમને પ્રમાણિક નોઠરી મળેલી છે તેઓ જ કુદત હવે ઇટાલીમાં રહી ચકશે.

પાકીસ્તાનમાં જકાતમાં

વધારો

૧૪ વસ્તુઓ ઉપરની આખાત-જકાતમાં મોટા વધારો કરતો એક વટદુકમ પાકીસ્તાનના પ્રમુખ જનરલ

અય્યબખાને તાલેતરમાં બહાર પાડ્યો છે.

કોઈક ઉપર ૫૦ ટકાના વધારાથી માંડીને સીમાર ઉપર ૨૦૦ ટકાનો વધારો આખાત-જકાતમાં કરાયો છે. આ વસ્તુઓમાં ફાશી, "ડીનેચડ" સિવાયના ખીજા 'સ્પીરીટ', કાપડ, તથયાર કપડાં, ઢોઝીચરી, વાધો, માટીઓ, ડબ્બાઓ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

આ પગલાનો ઉદ્દેશ મોજોખની અને ખીનજરી ચીખેની આખાતો ઘટાડવાનો છે.

આખાત યતા દારૂની બધી જાતો પરની જકાત ૨૫ ટકા વધી છે, ડબ્બાઓ ઉપર ૧૦૦ ટકાનો વધારો થયો છે.

લુસાકામાં વ્યાયામ વીરો

એક સપ્તાહ પહેલાં અમારા નમર માં જોહાનીસબમથી શ્રી આમ યુવક વ્યાયામ શાળાના તાલીમ પામેલા યુવકો દોડુ સમાજના હોલમાં વ્યાયામ ના અદ્દભુત પ્રયોગો કરી ગયા હતા. અમારે ત્યાંની જનતાને ખાસ કરીને જુવત્સુ-જુડો (જાપાનીસ કુસ્તી)— રખાખાર-બોટલ બેલેન્સમ-રોલરબોલ બેલેન્સમ-વિવિધ સ્પુપનિમોજી-કમાન કરી આંખથી ચોપ ઉચકવી તથા સજગતી રીઝમાંથી પસાર થવાના પ્રયોગો તેમજ યોગના આસનોનો વ્યાયામ બહુજ અચો હતો.

વ્યાયામ પ્રચારના હેતુથી કરતાં તે સંસ્થાના યુવકો તેમજ તેમના નિષ્ણાત ફિઝીકલ ડાયરેક્ટર શ્રી. વિનયચન્દ્ર બી. પટેલ ધન્યવાદને પાત્ર છે. અમારા નમરમાં પણ એવી સંસ્થા રચવાય તો બવિધ્યના નામરીઠોનું સ્વાસ્થ્ય અવસ્થ ઉત્તમ અને સમાજપર વ્યાયામની સુંદર જાપ પડી છે.

શુક્રકીર્ષીમ, ઇનકમ ટેકસ રીટર્ન્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ કલીયરન્સ અને ઇનસ્પેરન્સ માટે મળો :

આર. વીકુલ

૧૨ આર્કલી આર્કેડ, ૩૮ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, કોરનર ડાયગોનલ અને માર્કેટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબમ, ફોન ૩૩-૧૬૫૪.

(પહેલા પાનાનું અનુસંધાન) પોતાની આ ઝાલીનો આનંદ લોગવશે. અને મોડા યા વહેલા એવો જ નિષ્ણય થયો હોત." વધુમાં નહેરૂએ કહ્યું ટીબેટનો ઘણો ગંભીર પ્રશ્ન છે પણ એનો ઉકલ હું બહેરમાં ચર્ચાવા નથી માગતો છતાં એટલું જણાવું છું કે; અમે ત્રણ મુદ્દાઓ સામે રાખી આ સવાલ વિચારીએ છીએ. "સરકાર તરીકે હોંદના સંરક્ષણ નો હંમેશા વિચાર રાખવો. આમ કહી હું એમ નથી કહેવા ઇચ્છતો કે હોંદ બચમાં છે અથવા તેના પર કોઈ ચઢાઈ કરવા તથયાર થયું છે. તેમ છતાં આપણે ભાવીમાં શું થઇ શકે એનો વિચાર કરવો જ રહ્યો." બીજો મુદ્દો એ યાદ રાખવો જોઈએ કે બીજા દેશો ની મૈત્રી અને મુખત્વે પાડોસી ચિનની મૈત્રી અને ત્રીજો ટીબેટીયનો તરફ કિલસોલ અને એ હોંદના લોકોમાં ઉડી છે. આ ત્રણ મુદ્દા ધ્યાનમાં રાખી આનો ઉકેલ શોધવો રહ્યો.

પર ચુ રજુ

—મેંચિસ પ્રમુખ શ્રીમતી ઇંદીરા ગાંધી ને મુંબઇ આબ્યા ત્યારે રૂપીયા એક લાખનો એક શ્રી કે. કે. શાકે મુંબઇની જનતા તરફથી આપ્યો હતો. શ્રીમતી ગાંધીએ મહાત્મા ગાંધી મેમોરિયલનું ખાત મુકર્ત કહ્યું હતું

—ઉતરાણમાં પ્રથમ વીજળી જનરેટરનું ઉદ્દાટન મુંબઇના વિજળી ખાતાના પ્રધાન શ્રી વાનખેડેએ કહ્યું હતું તે પ્રસંગે ખેડુનોના પ્રતિનિધી કમ્પાલુજ મહેતાએ જણાવ્યું કે વિજળીનો લાભ ખેડુનોને મળવો જોઇ. આપણા પ્રધાન વાનખેડે ખેડુ છે. અને તેઓ જાણે છે કે ખેતીમાં વીજળીનો શું ઉપયોગ થાય છે.

—દહાસા (તીબેટ)ની ભારતના એલચી ની કચેરીએ સખત પહેરો ગોઠવવામાં આબ્યો છે સ્ટાફને યા કોષ્ટ પણ કામ કરનારને પરવાના વગર ઘરમાંથી બહાર નથી જવા દેતા.

—હોંદમાં નાની કાર મનાવવાનું કાર-ખાનાઓએ શરૂ કર્યું છે એ કાર પંચ અને સાત હજારની રહેશે. અને હુંક સુદતમાં બજારમાં મુકાશે.

—પાકીસ્તાને પોરટુગલ સાથે વેપારી કરારો પર સહી કરી છે. આમાં ગોવા સાથે બીજા બન્ને પોરટુગીસ સંસ્થાનો નો સમાવેશ થાય છે.

ડૉ. પ્રબલપતીઓનું સંમેલન

શ્રી ડાંચનાલ પ્રબલપતિ ઝોસોસીએચન નું ૩૬મું વાર્ષિક સંમેલન તા. ૧૨-૪-૫૬ને દિવસે જોહાનીસબમ નિવાસી શ્રી સુખાભાઇ ઢાળીદાસના પ્રમુખપદે મળ્યું હતું. ઈશ્વર સ્તુતી અને સ્વામત-ગીત પછી સ્વામત પ્રમુખ અને સ્વામત મંત્રીના ભાષણો થયા હતા. વર્ષ દરમ્યાન ગાતિજનોના થયેલા અવસાન બદલ શોક ઠરાવ થયા બાદ સંમેલનની સફળતા ઇચ્છતા સંદેશાઓ વંચાયા હતા. અત વર્ષના સંમેલનની મીનીટસ ને પસાર કરતો ઠરાવ બાદ પ્રમુખશ્રીએ એક મનનીય પ્રવચન કહ્યું હતું. તે પછી મંત્રીઓ મંડળની પ્રવૃત્તિઓનો ચિતાર આપતું નિવેદન વાંચ્યું હતું. બાદમાં ઝોડીટરે જોડે સા બની રજુઆત કરી પોતાનું નિવેદન વાંચ્યું હતું અને સ્થાનિક વિદ્યાર્થી આશ્રમનું આભામી વર્ષનું અંદાજ પત્ર રજુ કર્યું હતું. વિશ્રાંતિ બાદ સ્થાનિક આશ્રમના વિદ્યાર્થીઓએ રમુજ અને બોધદાયક સંવાદ રજુ કર્યો હતો. ત્યારબાદ સુંટણી થઇ હતી તેમાં આભામી વર્ષ માટે નીચે પ્રમાણેના અધીકારીઓ સુંટાયા હતા. મંત્રી- શ્રી વિજયદેવ રતનજી મીસ્ત્રી ખખનચી- શ્રી ગણાભાઇ ગોવંદજી મીસ્ત્રી ઝોડીટર- શ્રી લુભાઇ દયાળજી મીસ્ત્રી તે ઉપરાંત બે સહાયક મંત્રીઓ નવ ઉપપ્રમુખો અને એકતીસ કમીટી સભ્યો સુંટાયા હતા. ત્યારબાદ પધારેલ બાઇઓએ પ્રસંગને ઉચીત ભાષણો કર્યા હતા. છેવટે વહેંચાતરમના રાષ્ટ્રગીત સાથે સભા ખરખારત થઇ હતી.

જોઈએ છે

સુરત દોંડુ ઝોસોસીએચન ૧૪૧ પ્રોન્સ ઝોહર્ડ સ્ટ્રીટ, ડરબન. સંસ્થાના હોલ રકુલ તથા મકાનોની દેખરેખ રાખવા માટે એક પગારદાર માણસની જરૂર છે. ઉમેદવાર બાઇએ અરજ તા. ૩૦-૪-૧૯૫૯ પહેલા સંસ્થાના મંત્રીને ઉપલા શરતોને કરવી કામઠાનેની રૂપરેખા તથા પગાર કમીટી નક્કી કરશે.

શ્રી. સુ દિ. એ. મંત્રી, દયાળજી ઈબાભાઇ.

દુકાન વેચવાની છે

મારકેટ સ્ટ્રીટ અને કોર્ટ સ્ટ્રીટનાં ખુણામાં કોરનરની મોટા વીન્ડોની બધા જ મોઠાની ટ્રેપરીની દુકાન વેચવાની છે. વધુ જાણ માટે નીચેના અફેસે આવીને મળો, અથવા ટેલીફોન કરો, અથવા તો પત્ર વહેંચાર કરો.

49 Market Street, P O. Box 8547, JOHANNESBURG, Telephone 33-8351.

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રા.) લીમીટેડ

જલ જલતાં નાયલન, રેશમી તેમજ સુતરાઈ કાપડ, ઓઝો બાજકો અને ધુસી માટે ભત્તમ જલતાં ડુલન જર્સી, પુલોવર, કારડીગન્સ અને બચ્ચાઓ માટે—સુટીંગ, બીજસ, બ્લેન્ડેડસ, શોલ્સ; નેપથોન્સ વિગેરે.

રેકે જલતાના માલ માટે તપાસ કરવા બહામજી.

૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબમ.

ફોન : ૮૩૫-૬૭૯૬ — બોક્સ ૧૫૪૯.

હિંદનો પત્ર

(અમારા અખરપત્રી તરફથી) ૧૦-૪-૫૯.

હિંદનો બહાદુર વિમાની

કાનપુર પાસે ગુરુવાર તા. ૩૧-૩-૫૯ ના યજ્ઞેલા વિમાની અકસ્માતની વિગતો બહાર આવતાં. એમ બહુવામાં આશંકા છે કે; હવાઇ ઇળના ટેસ્ટ પાયલેટ ફ્લાઇટ લેફ્ટેનન્ટ શ્રી અનીલ વી. સુનીએ અકસ્માતમાં પોતાનો જીવ જોખમમાં કુટી અનેક ના જીવ બચાવ્યા હતાં.

વિમાની મથકે જેટ વિમાનને ટેસ્ટ કરતાં હતાં ત્યારે આજે દેખાવ દીધો હતો. અનીલ ઇન્જન તો તે પેરેસુટથી નીચે ઉતરી આવી વિમાનને પડવા દેત પણ જો એમ ક્યું હોત તો વિમાની ઇળનું વિમાની મથકે રહેતું ચત્રામાર સળગી ઉઠત અને ૫૦૦-૬૦૦ના જીવ જોખમમાં મુકાત. આથી તેમને તે વિમાનને દુર લઇ જવા પ્રયત્ન કર્યો અને પોતાનો જીવ જોખમમાં નાખ્યો. અનીલ ૧૮ વર્ષની ઉંમરે વિમાની ઇળમાં જોડાયા હતાં. ૨૩ વર્ષની વયે વધુ તાલીમ માટે સરકાર તરફથી તેઓ પરદેશ મવા હતાં. ૧૯૫૭માં ૧૧૧ વર્ષની તાલીમ લેવા સરકારે ફ્રાંસ મોકલ્યા હતાં. અહીં અપુર્વ સિદ્ધિ ખતાવનાર ભારતના આ ગુજરાતી યુવકે ૨૯ વર્ષની વયે પોતાના જીવનનું કીર્તાય પૂર્ણ કર્યું. તેમની રમચાન પાત્રા ધણી દમદમ બરી યઇ હતી. ૪૫ તોપોનું માન અપાયું હતું.

ઝોરીસ્સા સરકાર પર તોળાતી કટોકટી

ઝોરિસ્સા ધારાસભાના પાંચ ઠેઠેસી સભ્યોએ આ અડવાડીએ ઠેઠેસિસ ધારા સભામાં ઝોરિસ્સાના ઠેઠેસિસ પ્રધાન મંડળ પર "પ્રાદેશિક પક્ષપાત" બનાવવાનો આક્ષેપ કરીને ઠેઠેસિસ પક્ષમાંથી રાજીનામું આપી દીધું છે. ઝોરિસ્સા ધારાસભાના ઠેઠેસિસ પક્ષના મંત્રી શ્રી ગદાધર દત્તે ઉપરોક્ત માહિતી આપી હતી.

શ્રી દત્તે પત્રધારને જણાવ્યું હતું કે આ પાંચ સભ્યોએ એમના રાજીનામા એક સંયુક્ત પત્રધારા ધારાસભાના ઠેઠેસિસપક્ષના નેતા ડો. દરેકુબુ મહેતાજીને આપ્યા હતા.

શ્રી દત્તે વધુમાં જણાવ્યું કે આ પાંચ સભ્યો દક્ષિણ ઝોરિસ્સાના મંજમ જિલ્લાના છે. અને એમણે ઝોરીસ્સાની ખીજ મેડીકલ કોલેજ દક્ષિણ

ઝોરીસ્સામાં મંજમ જિલ્લામાં બરહામ પુર ખાતે રાખવાની માગણી કરી હતી. ન્યારે સરકારે આ કોલેજ પશ્ચીમ ઝોરીસ્સામાં સાંપલપુર જિલ્લા ના બુરલા ખાતે સ્થાપવાનો નિર્ણય કર્યો હતો. કટકમાં એક મેડીકલ કોલેજ તો છેજ.

શ્રી દત્તે જણાવ્યું કે આ પાંચ સભ્યો કે જેમણે રાજીનામાં આપ્યાં છે તેમાં શ્રી હરીદરદાસ, શ્રી જતીરાજ પ્રદરાજ, શ્રી મોહન નાયક, શ્રી દંડ-પાણીદાસ અને શ્રી રામચંદ્ર જુવાન.

હાથ આ રાજીનામાની મજબૂતી ન કરીએ તો અધ્યક્ષને બકાત કરીએ તો ૧૪૦ સભ્યોની ધારાસભામાં ઠેઠેસિસ પક્ષ ૭૧ સભ્યોનો દાવો કરે છે ન્યારે વિરોધ પક્ષ ૬૭ સભ્યોનો દાવો કરે છે. એક બેઠક ખાલી છે.

પાકીસ્તાન સાથે યુદ્ધવિરામ સમજૂતી

કરીમનગરથી સાત માઇલ પર આવેલા સુતાર કાન્ડી ખાતે સિલ્હટ (પાકીસ્તાન) અને કાચારના ડેપ્યુટી કમીશનરોની મળેલી પરિવેશમાં નવમી યુદ્ધવિરામ સમજૂતી પર સહીઓ મઈ હતી. આ સમજૂતી અનુસાર બંને પક્ષના રૈનિકો સામા પક્ષની તેમજે કબજે કરેલી જમીનો ખાલી કરશે. સમજૂતીમાં બંને પક્ષોએ ખાંધેલા ભોંધરાઓ અને ખાઇઓનો નાશ કરવાની જોગવાઈઓ પણ કરવામાં આવી છે.

કાનપુરના કુટપાથ વાસીઓ

આધુનિક કાનપુરની આબાદીના પડલા પાછળ નિરાધાર, રજગતા અને ધર વખરના મજુરોનું મોટા પ્રમાણમાં અસ્તિત્વ છે. તેઓની વર્ષબરની સરેરાશ વસતિ દસ હજાર થવા જાય છે અને ન્યારે ખેતરોમાં કામ નથી હોતું ત્યારે તેનો આંકડો સત્તર હજાર પર પહોંચે છે અને ન્યારે ખેતીની સીઝન આવે છે ત્યાં તે આંકડો ઘટીને ત્રણ હજાર જેટલો થાય છે.

જેલ ખાતાના પ્રોબેશન ઓફિસર ડો. જમદેબાચરન તીવારીએ એક હજાર પુટપાથ નિવાસીઓની સેમ્પલ સર્વે કર્યા બાદ જાહેર કર્યું હતું કે એમાંના મોટા ભાગના જુએ મરે છે. કુટપાથ પર સુએ છે અને જે કંઈ

અથત હોય તે મામડાંમાંના પોતાના કુટુંબીજનોને મોકલે છે.

રજગતી ઝીંઝો

ડો. તીવારીના જણાવ્યા મુજબ આમ રસ્તા પર રજગતી ઝીંઝોમાં ૫૨-૭૭ ટકા જેટલી ઝીંઝોની વય-આલીસથી નીચેની છે અને બાકીની ધરડી અને અચકત છે એમાંની ૬૪ ટકા ઝીંઝો અપરીણિત છે અને ૪૩ ટકા પરણેલી છે. અપરીણિતોમાંની ધણી અચકત છે અને બીજા મંગે છે. પરીણિતો માંની ૬૪ ટકા ઝીંઝો જ એમના પતિ સાથે રહે છે ન્યારે ૪૭.૫ ટકા જેટલી ઝીંઝો પતિથી ત્યજવેલી છે અને ૫ ટકા જેટલી ઝીંઝોએ તેમના પતિને ત્યજ દીધા છે.

તપાસ કર્યા મુજબ આબની સામા જીક બદીઓનો ભોગ બનેલા બાળકોની સંખ્યા વધી છે. અને ૧૯૫૧માં યુનાઓની સંખ્યા ૮૬ હતી તે ૧૯૫૫ માં વધીને ૬૦૯ થઇ હતી. કાનપુર માં રસ્તે રજગતાઓની દૈનિક સરેરાશ આવક એક રૂપિયો જ આના અને ત્રણ પાઇ છે. આમાંના મોટા ભાગ ના ૨૫થી ૩૦ વર્ષની વયના છે. એમાં ૫૮.૯ ટકા હોંડુઓ છે, ૩૯.૯ ટકા મુસ્લીમો છે અને ૧.૨ ટકા ખીજ જાતિઓના છે.

ધરાન મોકલાયલી બેંસો

અમેરીકી સરકારે પંજાબની મુરા ઓલાદની ૨૦ શ્રેષ્ઠ યુવાન માબણી બેંસો અને તે જ ઓલાદના પાંચ શ્રેષ્ઠ યુવાન પાડા મુંબઇ સરકારના આરે કુષ વસાહતમાંથી ધરાન-અમેરીકી ટેકનિકલ સહકાર કાર્યક્રમ નીચે મોકલ્યાં છે. તેનો હેતુ ધરાનમાં આ ઓલાદ વધારવાનો છે. આરે કોલોનીમાં પ્રખ્યાત ભારતીય ઓલાદની ૧૫૦૦૦ બેંસો છે. ઉપલા વેચાણમાં પ્રત્યેક બેંસ દીઠ ૧૩૫૦ રૂપિયા મળ્યા હતાં અને પાડાના ૨૦૦૦.

પ્રદર્શનનાં આકર્ષણો

વાંસદામાં યોજાયેલા સુરત જિલ્લા ખેતીવાડી અને પશુપ્રદર્શનમાં સુરત

જિલ્લાની ખેતીના વિકાસ અને ના પુરુષાર્થનાં પ્રતિક. સર્મા એવાં નમુના જોવા મળ્યાં જે જેકેત આલમ માટે પ્રેરણારૂપ ૩૪૩ ઝીંડવાવાળો ૭ ફુટ કપાસનો છેડ.

- ૧૨ શેર વજનનું રામકળ, અડધા રતલ વજનનું ચીકું, એક રતલ વજનનું દાડમ, દસ શેરનું પપૈયું મધુખિન્ડુ, એક મધુ વજનની ૧૩૦ રેળાંની ધુમ, ટામેટાનો છેડ ૪ ફુટ ઉંચો, શેરના ટામેટા, ૩૫ શેરની સુરણ મઈ, ૧૬ શેરનો રતાજી કંઈ ૧૨ શેરનું ડાખીલ, ૭ શેરનું વેમણ, ૧૫ શેરની ૩ ફુટ લાંબી કુધી, ૨૭ શેરનું સફેદ કોણું, ૧૦૬ ફુટ ઉંચો વાંસ, શ્રીકળ ૭ રતલનું.

વો દિન થીત અચે!

વડા પ્રધાન શ્રી નહેરુએ તો મુંબઇ ખાતે ઉત્તર મુંબઇના લતામાં એક જાહેર સભાને સંબોધીને, આબાદીના મર્ગે કુચ કરવાને, ભારતમાં પરસેવે પાડ્યા વિના ચમન કરવા મામતા લોખને સ્થાન હોઇ શકે. તેમજે કહેલું કે આપણે નવાજીવન જીક સુલ્યાંકનો ઉભાં કરવ. માબીજો છીએ જેમાં મોજશોખ કે અમલક ચમન કરતાં અપદુરેટ માનવીઓ નહિ પણ રાષ્ટ્ર ધડતર માટે પરસેવે પાડતા માનવોને મદદવ આપાશે. વડા પ્રધાને જણાવેલું કે વાપાજી દાદાઓની સુડી પર તામડખિના ના દિવસો આલ્યા મવા છે.

—લડનના કોન્ગ્રેસીય પક્ષે ઠેઠેસિસના પ્રમુખ ઇન્દીરા ગાંધીને ઉનાળામાં લડન આવવા આ આપ્યું છે.

છેલ્લામાં છેલ્લા હોલસેલ ભાવે. અખર બત્તીઓ

- હીંદથી આવેલી :
- નંબર ૪૪૪ શી. ૮-૬, અંબેલી શી. ૧૦-૬ ડહન; વસંતી ચાર તોલા શી. ૪-૦-૦; ૨ તોલા શી. ૧૬-૬; એક તોલા શી. ૮-૬; મુંબઈ રાણી શી. ૪-૬; રાત રાણી શી. ૪-૬ ડહન; હુજુ દરબાર શી. ૪-૬ ડહન.
- પાકીસ્તાનથી આવેલી :
- નંબર ૪૪૪ શી. ૩-૧; બહાંશીર શી. ૧૬-૬; નંબર ૧૦ શી. ૧૫-૦ ડહન, ગુલાબ શી. ૨૦-૦; મયસોર ૪ તોલા શી. ૩૦-૦; ૩ તોલા શી. ૨૦-૦ ડહન; દરબાર શી. ૩૦-૦; જેટલે ૬ તોલા શી. ૮૪-૦; ૩ તોલા શી. ૪૪-૦ ડહન.

કેરમ બાઈ

હીંદની બનાવટના અને સારો માલ તથા સાફ પોલીશ કરેલા રબર કુચન વાળા તથા કુચન વખરના પા. ૧-૧-૦૦ પ્રત્યેકના, સોગટી અને સ્પાઈકર સાથે. હુસેન એન્ડ સન્સ ૧૧૬ કવીન સ્ટ્રીટ, હરબન. બોક્સ ૨૧૬૮, ફાન

ઉભસની પહેલા

અમૃતલાલ નામર
(અપ અંકથી ચાલુ)
પ્રવેશ ત્રીજો

મદની મર્મગૃહા-પુનરી અને મોહમયી.

પુનરી:— શું તમે નથી જાણતા કે તમારા પતીને મારી સાથે દુરમનાવટ છે!

મોહમયી:— પણ મને આપમાં શ્રદ્ધા છે.

પુ:— પતિની ઈચ્છા વિરુદ્ધ!

મો:— અંતરની શ્રદ્ધાપર મોહનો અધિકાર નથી દેવા ભય બતાવી વાણી ને શોકી શકાય છે પણ હૃદયને નહીં.

પુ:— હા! હા! હા! મોહમયી, તારો પતિ આજ વાત જાણ્યો નથી તું એને સમજાવતી કેમ નથી!

મો:— એજ શકતી મેળવવા આપની યાચના કરવા આવી છું.

પુ:— હા અને બીજી શું માગવું છે?

મો:— માનુષ્ય પામવાનું વરદાન.

પુ:— માતા યશૈ પશુ તારા મર્મથી પુણ્ય નહીં પણ પાપ ઉદય યશે.

મો:— મોહમયીને એની દરકાર નથી આચાર્ય દેવ! પાપને પુણ્ય કરી અમમત્તુ કરવાની કળા એ જાણે છે.

પુ:— કન્ય નારી! તું ખરેજ જન-માતાની સંહારકારિણી શકતી છે. જે છુતીપર તું ઉદયીત યજ્ઞ તે છુતીને નાશ અચીત છેજ બીજી શું કહ્યું છે?

મો:— મારી સા વ કી પુત્રી ભવિષ્યનું અરણ્ય.

પુ:— એ નહીં બની શકે. જે એને વરસે એજ એનો કાળ થશે. બોલો બીજી શું કહ્યું છે?

મો:— મારી વચલી શોક ઐશ્વર્ય-મયી મારા પત્ર ચાપતી દાસી અને અને મોટી શોક અંતરિક્ષા અને પંખો નામે.

પુ:— મરણ સમયે તમારા ચરણો શસિજ આવી ઐશ્વર્યમયી પડશે. પણ અંતરિક્ષા પરમશક્તી છે. તેની સામે આંખ જીપ્સી કરી જોવાનું સાહસ પણ ન કરતા. બીજી શું કહ્યું છે?

મો:— આપના આશિર્વાદથી મારી પાસે સર્વસ્વ છે.

પુ:— હા! ધીવનમદ છે, નખનોમાં ખંજર છે, આમંત્રણ આપવું મધુર હાસ્ય છે, તારી માયા જાલ પણ એાંબી આકર્ષક નથી મોહમયી!...પરંતુ...પરંતુ...પુનરી જાનમદને કોષ દીનસ પણ લોભાવવાનું સાહસ ન કરતી.

મો:— મેં કદી એવો વિચાર નથી કર્યો પ્રભુ! આપને એવો વહેમ કેમ આવ્યો?

પુ:— નથી જાણ્યો...નથી જાણ્યો તે હું કેમ અચાનક સીધી જ બની ગયો છું ઠીક હું જવું છું.

મો:— અને પણ જવાદો દેવ!

પુ:— ના. તારા મોહપાશમાં બાંધીને કાલે સવારે ધનમદને બ્યારે નમરના પ્રતિષ્ઠીત સન્નજનો સામે મારા ચરણોમાં નમાવીશ ત્યારે તું બુધીની સાથે જઈ શકશે.

(જાણ છે, દરવાજો બંધ થાય છે).

મો:— (દરવાજો ઉઘાડવા મથતી.) તમે મારી સાથે કપટ રમ્યા પુનરી, હાર ઉઘાડો. હાર ઉઘાડો.

—o—

(મન દરવાજો ખુલ્લાવી કહે છે.)

મન:— દરવાજો ઉઘાડ! સાહસ! સાહસ:— (દરવાજો ઉઘાડતા) મોહ!

અરે મન તું?

મન:— હા મિત્ર! હું ખાસ કામે આવ્યો છું. મને તારી ઘણી જરૂર છે. મારી સાથ જલદી ચાલ.

સા:— ક્યાં?

મન:— જાનમદના કારાગારમાંથી ધનમદના મોહને મુક્ત કરવો છે.

સા:— વહારે દોરત! જે જે બને મહેના મદને ઊઘાડવના જતાં તું એની જાળમાં ન ફસાઈ જતો?

મન:— (હસીને) ચાલ! ચાલ! મારો વિવાહ યજ્ઞ થયો છે. હું ભવિષ્ય વતી સાથે પરણવાનો છું...ઠીક હવે તઈપાર યજ્ઞ મારી સાથે ચાલ તો ખરો આપણને પુખ સાવધ રહેવું પડશે.

(જાણ છે)

—o—

(મદના અંતર ભાગમાં પેટુ સિબ્બ અને મેવા. પેટુ બોલન કરે છે મેવા એને જોઈ રહ્યો છે. દીપકના ઝીણા પ્રકાશમાં એના મુખના ભાવોના દરોજ જણાય છે અને તેથી તેના વિચારોની ચંચળતા પ્રકટ થાય છે.)

મેવા:— કેમ બલા આ મુખ દરવાજો કોષજ નથી ઉઘાડી શકતું કે!

પેટુ: (ખાવામાં લીન) હાહ!

મે:— તમે તો બહુ શોક ખાધુ છતાં તમને બધા પેટુ કહે છે એ કેમ!

પે:— (ખાતા ખાતા) કુનીયા મારો બોલનાનંદ જોઈ બળે છે.

મે:— જાનમદમાં જાણ કુનીયા. હું તો તમને જમતા જોઈને પુખ પ્રસન્ન થવું છું.

પે:— તમે ઘણા સારા અને સુંદર છો!

મે:— ઠીક-આ પૈસા લો અને તમે ઈચ્છો તે લાંબી જીવો.

પે:— (મદ ગદ બની) તમે કેટલા સુંદર અને સારા છો...પરંતુ ના. મારાથી ન જવામ. આચાર્યે મને

ચેતવી દીધો છે કે તું ક્યાંક મને ફસાવશે.

મે:— અરેવા. આચાર્ય તો હવે કલાક બે કલાક માટે મયા છે તમે તમારે આ લઈ ખાઈ આવો.

પે:— ના, ના, મેવા! તું મને ફસાવશે.

(મન અને સાહસનો પ્રવેશ)

પે:— મહાવિપતિ. તમે કોણ છો?

મન:— તમારા ભક્ત.

સાહસ:— તમારે માટે પકવાન લાખ્યા છીએ. તમારી પત્નીને મોહલી ખદારથી ચાળ મંગાવી લો.

પે:— મહા આજ્ઞ! અરે આ મેવા કેમ મારી પત્ની નથી.

મન:— નથી તો યશૈ. મેવાને પેટુની પત્ની યવુંજ પડશે. ચાલ મેવા આમ આવ મારી સાથે.

(એક બાજુ જાય છે.)

મન:— (ધીમેથી) શેઠ ધનમદે મને મોહ્યો છે. દેવી મોહમયી ક્યાં છે?

મો:— આપણે છીએ તેની બાજુ માં આવેલા દારની પાછળ. પણ એ દાર કોષ ઉઘાડી શકશે નહીં.

મન:— તે વિશે ચીંતા ન કરો. હું એને તોડી નાખીશ. પેલા ઈશી પકવાનો પેટુને જમાડો. તમે અને સાહસ તેની તહેનાતમાં રહો.

મેવા:— સમજી મઈ.

મન:— પુનરી ક્યા છે?

મેવા:— ઘિબ્બો સાથે પુલ ગૃહમાં.

મન:— અને બીજી કોણ?

મે:— ના બીજી કોણ નથી.

મન:— ઠીક ત્યારે જ તું તાઈ કામ કર.

(મેવા જાય છે મન પેટુ પાસે આવે છે.)

મન:— પેટુ મહારાજ! તમારા જેવા મહાત્માના દર્શન થાય એ અમાઈ અહો ભાગ્ય!

(મેવા આવે છે. યાજ પેટુ સામે મુકે છે.)

મેવા:— ઠીક ઠીક હવે. મારા પતિને બોલન કરવા દો.

પેટુ:— મહા વિપતી મેવા શું તું મને ફસાવવા ઈચ્છે છે?

મે:— અરે પેટુ અને મેવાનો જન્મ જન્મનો સંજાત છે. હવે વાતો કરવી મુકો અને જીવો. કેવા સારા તાજ પકવાન છે. કેવી સુંદર ફોરમ આવે છે.

પે:— હા હું પણ એની સુમધથી આકર્ષાવું છું બહુ માદક પકવાન છે. (તે ખાય છે શેરીવાર પછી) મેવા...શું...શું...આ...મા... (અને પડે છે.)

મન:— ચાલો આ તો જામી મયા. ઠીક, સાહસ! તું પુનરી પર ધ્યાન રાખજો મેવા બારણુ સંભાળ અને પેલો દીપક મને આપ. આજ છે ને પેલુ બારણું!

મેવા (દીપક આપતાં) હા. જાવ સહજ થાવ.

(મન દરવાજોને તોડવા મહે છે અંદરથી મોહમયીનો અવાજ.)

મોહ:— કોણ છે!

મન:— તમારો રક્ષક દેવી (બારણુ ને ખખડાવે છે.)

મો:— બારણું ઉઘડ્યું?

મન:— પ્રયત્ન કરું છું. તોડવું પડશે.

સાહસ:— (દોડતો આવી) જલદી કર પુનરી આવતા લાગે છે. (પમલા ના ખટખટની અવાજ)

મેવા: મન! ઉતાવળ કર (ખટખટ અવાજ વધુ પાસેથી આવતો અંબાળા છે. અને દરવાજો તુટે છે.)

મોહ:— કોણ તું!

મન:— ચાલો દેવી ઉતાવળ કરો.

મોહ:— મન તમે કેટલા સુંદર છો! કેટલા શકતી યાજી છો!

મન:— મારી સુંદરતા અને શક્તિ ના વખાણુ પછી કરજો. હમણા તો ઉતાવળે મારી સાથે ચાલો. (પુનરીનો અવાજ દુરથી પડતા પાછળથી આવે છે.)

પુનરી:— જા ઉતાવળ કર અંધક તું પેટુને જોઈને ઘુરત પાછો મારી પાસે આવ.

મન:— દેવી મારી સાથે ચાલો. સાહસ, મેવાની રક્ષા કરજો સૌથી પ્રથમ મારે દેવીને સુરક્ષિત રચશે લઈ જવી પડશે.

(પમલાનો અવાજ)

સાહસ:— સુખ અંધક આવતો જણાય છે. જલદી બાગીળ મન! પાછલી બાજુથી બાગી જઈ દેવીને ધયા રચાને પહોચાડી આવ. હું પેટુને ઉભો કરી તેની પાછળ સંતાઈ જઈશ.

મેવા અંધક કરી દે ઉતાવળ કરો. (મન ચાલ્યો જાય છે અંધકાર થાય છે.)

અંધક:— પેલી બાજુથી પેલા જે જણ કોણ મયા! પેટુ? અરે મેવા આ કોણ છે? પેટુજ છે ને? પણ મોન કેમ ઉભો છે? હાલો કેમ કર્યો નથી!

મેવા:— અંધકના સ્વાગત માટે અંધકને સારું! આવ પ્રિતમ આમ આવ.

અંધક:— સુખ નિચ જલગાયીને માયામાં ફસાવવા કહ્યું છે? પેટુ કેમ બોલતો નથી? કાણના પુતળાની જેમ આમ કેમ ડોળે છે. મૂખ મોલ તો ખરો. કેમ નથી બોલવું? (એને હથાકે છે અને પેટુ પડી જાય છે) અંધકાર માં અંધક બંધીને ભાગવા જાય છે ત્યાં ખદારથી દરવાજો બંધ થાય છે.)

અંધક:— ઘોષો! આચાર્ય દેવ ઘોષો!

સાહસ:— (ખદારથી) મેવા ચાલ બાગી છુટીએ. (અંદરથી દરવાજો ખખડાવી અંધક શુભ પાડે છે.)

આચાર્ય દેવ! આ આચાર્ય દેવ!! (દુરથી પુનરીનો અવાજ.)

પુલરી:— અંધક શું છે? આણું છું.

અંધક:— (અભરાષ્ટને જોઈને) આવાઈ ઘોષો દીધો. કાણુ ભાગી ગયા.

પુલરી:— (પ્રવેશીને) સાવધાન થવું પક્ષ. મારા માયાવી વિજ્ઞતચક્રથી નહીં જાયો?

(દોડવાના અવાજો વિભળીને કડકડાટ)

મન:— (અંદરથી અવાજ) રેવી દોડો.

(અી કંઠણી છેલ્લી પ્રાણુ વિસર્જની "આહ" દોડવાનો અવાજ. પુલરી એને અંધક સ્ટેન્ડપરથી જાય છે.)

મન:— (સ્ટેન્ડપર) ઇશ્વરની કૃપા છે રેવી! આપ સહી સલામત છટકી ગયા.

મોહ:— તમારી કૃપા છે સુંદર પુવક...પરંતુ મેવા.

મન:— (નિશ્વાસ નાખી) એ જ્ઞાનમદના માયાવી ચક્રથી ન બચી શકી. બળી મધ.

મોહ:— અને સાહસ!

મન:— એ અખર છે અજ્ઞેય છે. એની ચીંતા ન કરો રેવી.

(સાહસનો દુરથી અવાજ)

સાહસ:— મન! એ મન, તું કયા છે ને તો ખરો તારે માટે શું લાગ્યો છું.

મોહ:— મન! જુઓ તો ખરો સાહસ

પુલરીને બાંધીને લાવી રહ્યો છે!

સાહસ: (પ્રવેશ કરી) જ્ઞાનમદ ન મનના ચરણોમાં જઈ પડ. એ બધી વૃત્તિઓનો રાજ છે.

મન:—રાજન! મેં આપને જોળખ્યા મારી શક્તિઓના પરાજયથી હું પામી ગયો હતો કે, મદને સ્વામી મન છે. અંતમાં જ્ઞાનમદ પોતાનો મદ ત્યાગી "જ્ઞાન" થાય છે. રાજન!

પણ યાદ રાખજો કે મારા મદના અંશથી તું ધુતે બનશે. એજ તને વ્યભિચારી સંતાનનો પાપ બનાવશે.

મન:— જો તો રહે પુલરી.

પુલરી:— ના મન, હવે તું તારી શક્તિઓનો ખનમદ પર પ્રયોગ કર. જ્ઞાન હવે નિર્વાકારી થયો છે એ ઉત્ત પંથે જઈ રહ્યો છે. તારો રોકાય લો તે રોકાય તેમ નથી. આદિ શિવ અને જ્ઞાનમાતા બધાનું કલ્યાણ કરો.

મોહ:—આશ્ચર્ય, જ્ઞાન ઉત્ત પંથ ઉઠી ગયું.

સાહસ:— ઠીક મન હવે હું પણ જીવું છું ફરી કામ પડે ત્યારે યાદ કરેજ (જાય છે)

મોહ:— (પ્રસન્ન વદને) બધા ગયા! રહ્યા તમે અને હું અને એકાંત.

મન:— મોહમયી તમારી માહક નેત્રોની જ્વાળા જ્ઞાનમદના માયાવી ચક્રથી પણ વધારે દાહક છે.

મોહ:— કેમ? મન: કારણ તે આકર્ષક છે.

મારા બધા અંરકાર, મારી માન્યતાઓ, પાપ પુણ્યના વિચારો બધુજ. આ તમારી મતવાલી આપોના ખનજનમાં કુબી જાય છે. મારી આંખોની જ્યોતી આંખી મધ રહી છે, હું અચકત યતો જીવું છું. આહ...ઓ...

મોહ:— મન તું સચકત થાય છે. તું મોહના આલોચનમાં બંધ મધ રહ્યો છે. મારો દાખ પકડી મારી પાસે આવો પ્રિતમ? હું બતાવું આપણે તે માર્ગે આમળ વધીએ. દુનીયા હવે આપણી છે. આપણે આ સભ્યતા ને આપણા મદથી જુલો નાખ્યું આપણી વાસનાનો અગ્ની એને ખાખ કરશે આપણે આપણા અનુપત મહા સાગરમાં એને કુબાડી દેશું.

(તોફાન, વાવાઝોડું. વિભળી, વરસાદ)

અવાજ:— મન અને મોહ સભ્યતા ની શૂંખળા તોડી નાખી. મને કપટ રમી ભવિષ્યવતી સાથે લગ્ન કર્યા અને મોહમયીની સાથે સંબંધ બાંધ્યો.

આમ ખનમદની શક્તિઓનો તે સ્વામી બની ઉચ્છ્વસ બન્યો. મોહ પાસમાં પડી મન કઠોર અને સ્વામી તથા નીચ બન્યું. ઐશ્વર્યમયી મોહના ચરણોમાં આઘોટી પડી. અજ્ઞેય અંતરિક્ષા ઉન્નત પંથે ઉઠી ગઇ. અને તેજ વખતે મોહની ગ્રેરણાથી

મને ભવિષ્યવતીનું બલીદાન આ મરતી વખતે ભવિષ્ય વેદના મુક્ત બોલી ઉઠી હતી. એ સ્વર આજે મોહન જોડારાના ખંડેશમાં અ છે અને એજ દાર્શનિક ઇતિહા અવાજ પણ આજ ત્યાં ઝુંબ છે.

ઇતિહાસ:—તમે નહીં રહો. ત આ સોનાનો અંસાર પણ નહીં ર પરંતુ તમારું જ્ઞાન, અને ખનજેજ સુખરંકાર સદા મારી સાથે ર અને રહેશે મારો બોલા નાથ શિવ.

રહેશે મારી માતા અંબા જમદગ્ન્ય આજ પણ એવોજ અંધકાર હું મારા અનુભવોના પ્રકાશને આમળ વધી રહ્યો છું. "વધો આ ચલો-ચાલ્યા આવો અંધકારથી રથીર ન થાય. ઉજ્જસ પહેલા ત નવા મુકકામે પહોંચી જાય.

(સમાપ્ત)

જીવન એટલે કાપ. આપણી ઇ નો, સમજશક્તિનો, જુલિનો, અવધવનો સમજપૂર્વકનો જીવે જમણે વધુ વધો આ પૃથ્વી પર વિત તે દીર્ઘાયુષી બન્યો ન બેખાવ જેણે જીવનનો આનંદ અનુભવ્યો વ્યક્તિ જ દીર્ઘ જીવી બની મધ તેમ બેખાવ.

—૨૬

શ્રી કવીન્સલેન્ડ ઇન્સ્યુરન્સ કુંપની લીમીટેડ

૧૮૮૬માં ન્યુ સાઉથ વેલ્સમાં સ્થપાઈ છે

આગ અકસ્માત તથા દરીચાઈ માલનો

— વિમો —

તેમજ બધી જાતના વિમાનું કામ કરે છે.

ખાસ હિંદી પ્રતીનીધી

શ્રીમતી તહેમી સોરાબજી ફસ્તમજી

વધુ વિગત માટે મળો અથવા લખો

૧૦૬ મેન્સફીલ્ડ રોડ — બેન્કસ નંબર ૪૭૬ — કર્ણાટ.

ટેલીફોન નંબર ૪૭૪૫૩ અને ૪૭૮૮૮.